

Izdaja odbor za splošne zadeve
Železarni Ravne

Ureja uredniški odbor

Jože Delalut, Franc Fale,
Alojz Janežič, Ivo Kohlenbrand,
Marjan Kolar, Frančiška Korošec,
Jože Sater

Odgovorni urednik:

Marjan Kolar

Telefon 86 030, int. 304

Tisk: CP Mariborski tisk
Maribor

NOVA ORGANIZACIJA V ŽELEZARNI RAVNE

Po daljših pripravah, razgovorih in posvetovanjih s strokovnjaki, samoupravnimi organi in družbenopolitičnimi organizacijami smo pripravili predlog sprememb organizacije v našem podjetju, ki bodo predložene v razpravo in potrditev DSP.

Kaj narekuje spremembo organizacije?

Vedno večji obseg proizvodnje, povečane zahteve trga in novi pogoji poslovanja so povzročili, da smo vse bolj občutili pomanjkljivo koordinacijo predvsem med prodajo, pripravo in proizvodnjo, premajhno dohodkovno usmerjenost pri poslovnih odločitvah ter nesistematično načrtovanje bodočega razvoja tovarne. Vodstveni kader je preobremenjen s tekočimi problemi in zato v obstoječi organizaciji ne more dovolj učinkovito razreševati vseh problemov. Razvoj v svetu in v sosednjih državah kaže, da je treba v tem desetletju pričakovati še večje težave za tista podjetja, ki ne bodo sledila industrijskemu razvoju v razvitem svetu.

Zato, da bi v naši tovarni čimprej ujeli korak z razvitim svetom, bo nujno usmeriti razvoj tovarne za naslednje desetletje, tako da:

- bo proizvedeno jeklo zdržalo konkurenco na trgu,
- bomo povečali obseg mehanske predelave dohodkovno interesantnih izdelkov,
- bomo dosegli čim večjo specializacijo proizvodnje, ki bo lahko omogočila visoko rentabilnost,
- bomo pospešeno izkoristili tehnološke in druge dosežke razvitega sveta,
- omogočimo učinkovito izrabo znanja do sedaj zaposlenih strokovnjakov vseh starosti in poklicev in pridobimo še nove,
- izkoristimo prednosti, ki smo si jih pridobili in nam jih kraj nudi.

Te cilje pa bo lažje doseči s predlagano organizacijo funkcij, ki v primerjavi s sedanjo ureditvijo pomeni:

IZ VSEBINE

Komunisti ravenske občine o kulturi in telesni kulturi — Iz dejavnosti sindikata — Osnove ekonomike — Iz dela kolektivnih izvršilnih organov — Še enkrat »Novo ustvarjena vrednost — pogoj stabilizacije« — Strokovna posvetovanja in raziskave — Kulturna kronika — S knjižne police — Sportne vesti

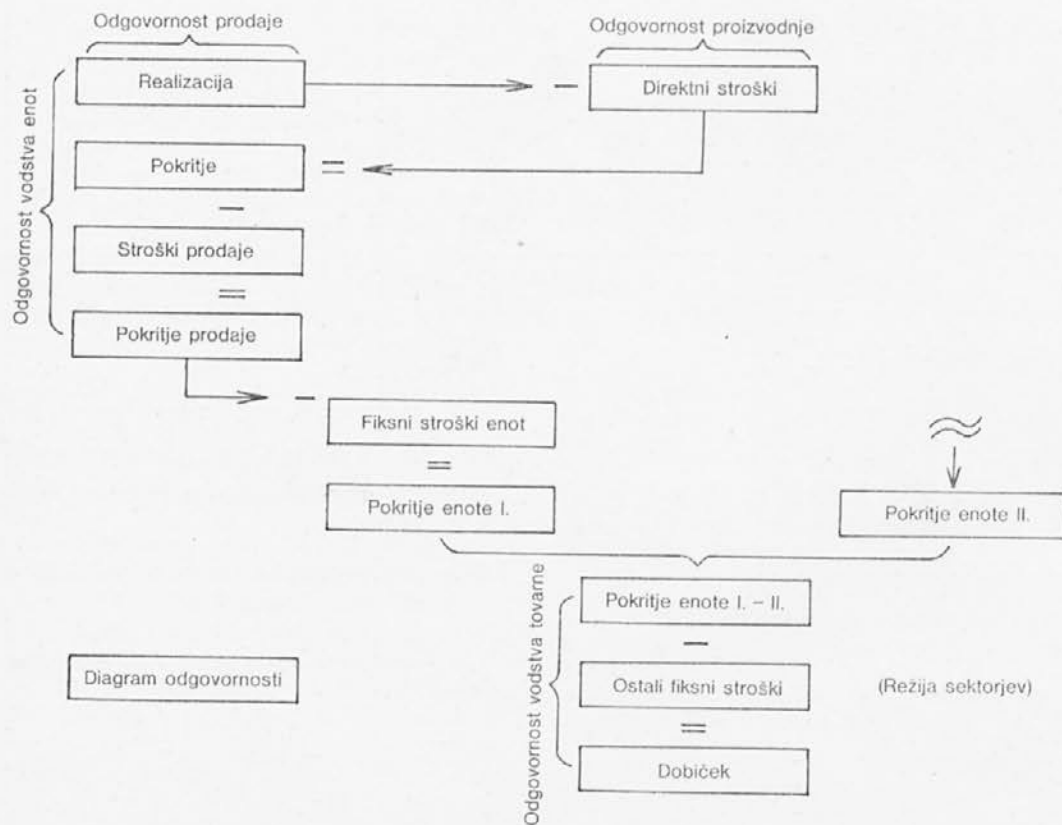
— večjo organizacijsko povezanost važnejših funkcij.

V čem je sprememba organizacije dela v tovarni?

Novi organizacijski obliki v tovarni sta »enoti — izdelkov metalurške in mehanske predelave«.

Zgodnja zima

Enoti (divisiona) bosta v bodoče v okviru enotne poslovne politike in plana tovarne sami odgovarjali za svoj razvoj, proizvodnjo in prodajo in seveda s tem za svoj rezultat. Omogočena bo boljša koordinacija med razvojem, prodajo, pripravo in proizvodnjo. Pričakujemo, da bomo s tem dosegli izpolnjevanje dobavnih rokov, znižanje stroškov proizvodnje in izboljšanje kvalitete izdelave.

Razdelitev sedanje proizvodnje mehanske obdelave v zaključene specializirane

obrate bo omogočila načrtnejši in hitrejši razvoj te proizvodnje, čemur bodo pripomogli tudi na novo vključeni strokovnjaki.

Sedanji tehnični sektor bo zadržal končno in prevzemno kontrolo izdelkov in materiala ter sklop energetske vzdrževalnih obratov. Na novo pa je osnovana služba za tehnični razvoj in razširitev tovarne. Ta služba bo na podlagi predvidevanj o zahtevah trga in naših možnostih načrtovala tehnični razvoj podjetja, pripravljala ustrezne programe in skrbela za njihovo

realizacijo. Zato ima vključen tudi oddelek novogradnje. Služba bo v skupine, ki bodo izdelovale projekte, vključevala najboljše strokovnjake naše tovarne z ustreznega področja ter po potrebi tudi tuje sodelavce (projektna organizacija).

Dobro pripravljene projekti so pogoj za konkuriranje pri najemanju kreditov od domačih ali tujih bank, ker so časi, ko so se sredstva delila brez ustreznih projektov, minili.

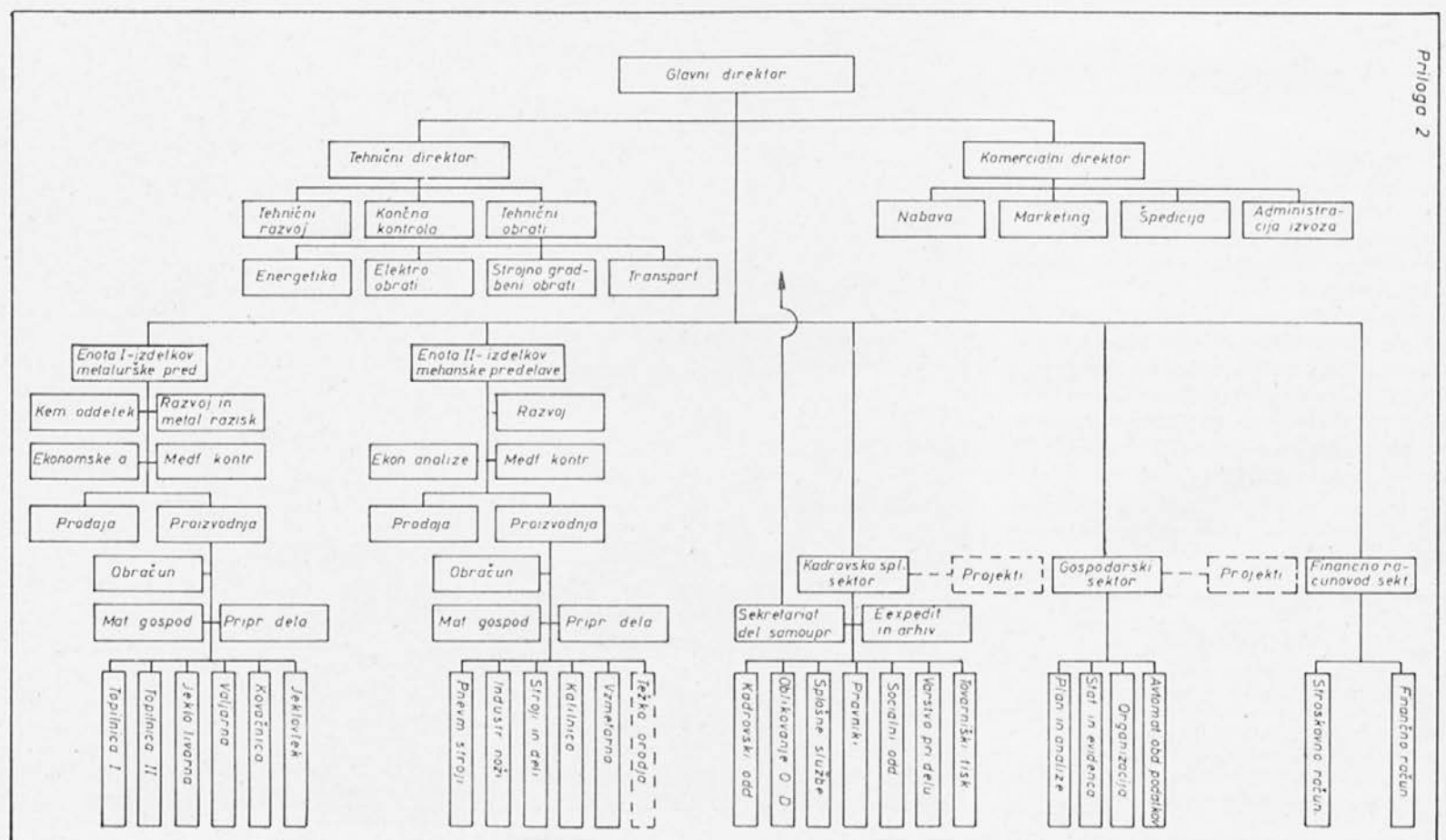
V tem sektorju so združene funkcije razvoja in vzdrževanja, kar bo tudi omogočilo hitro koordinacijo pri odločitvah, ali naj se stari stroji z velikimi stroški obnavljajo ali naj se nadomestijo z novimi.

Zaradi učinkovitejše organizacije dela je predlagana tudi nova organizacija tehničnih služb.

Komercialni sektor zadrži nabavno službo, špedicijo in administracijo izvoza. Na novo pa je osnovana služba marketinga.

Nabavna služba je za našo tovarno izredno važna predvsem zato, ker je proizvodnja jekla odvisna predvsem od pravočasne nabave kvalitetnih in cenjenih surovin, ki pa so pretežno uvožene. Glavni delež surovin so staro železo in ferolegure, kjer smo več kot 50 % vezani na uvoz. Ker pa v celoti predstavljajo stroški materiala prek 70 % vseh stroškov, ni vseeno, po kakšni ceni in kdaj ga nabavimo. Z zoženjem zadolžitvev se bodo strokovnjaki v tem sektorju skupaj s pripravami dela lažje posvetili reševanju teh problemov.

Povsem nova služba v tem sektorju je marketing. Vse važnejše odločitve o novih naložbah, o usmeritvi prodaje in proizvodnje bodo morale biti zasnovane na rezultatih tržnih raziskav. Smo tovarna s ta-

ko širokim proizvodnim programom, da je nemogoče prepustiti razvoj stihiji. Zato pričakujemo, da bo ta služba potem, ko bo osnovana, pridobila mlade strokovnjake, ki imajo teoretično znanje in voljo, da delajo na tem, za nas v Jugoslaviji razmeroma novem področju.

Ostali trije sektorji zadržijo sedaj veljavno organizacijsko obliko. Ti so: kadrovsko-splošni sektor, gospodarski sektor (do sedaj APS) in finančno računovodski sektor.

Razdelitev odgovornosti po novi organizaciji

Z namestitvijo na katerokoli delovno mesto v organizaciji tovarne prevzame vsakdo tudi določene pristojnosti in odgovornosti za doseganje skupnega cilja, to je dobrega rezultata poslovanja oziroma dobička.

Posebno odgovornost imajo delavci na vodilnih položajih. Ti so odgovorni za tako vodenje in operativno odločanje, da posamezne enote in tudi cela tovarna dosežejo čim boljši finančni rezultat, t. j. dobiček, pri čemer morajo upoštevati pozitivne predpise družbe (zakone), samoupravne dogovore (osebni dohodki) in interne zakone tovarne (statut, delovna razmerja itd.).

V prilogi 1 je prikazan diagram, kako je razdeljena med posamezna vodilna mesta odgovornost za rezultat.

Prodaja v enoti I. je odgovorna za dose-

go vsaj planirane realizacije. To bo dosegla, če bo ob ustrezni ceni prodala le takšne količine, ki jih proizvodnja lahko izdelala. Prodaja je odgovorna, da zadrži stroške prodaje v mejah, kot jih predvideva plan.

Proizvodnja je odgovorna, da ostanejo direktni stroški (material, delo, energija itd.) in fiksni stroški obrata v mejah normiranih.

Za fiksne stroške enote I. je odgovorno vodstvo enote (direktor enote, šef prodaje in šef proizvodnje.)

Enota mora poslovati tako, da po pokritju direktnih stroškov proizvodnje in fiksnih stroškov enote ostanejo še sredstva za pokritje dela skupnih fiksnih stroškov in vsaj planiranega dobička. Vse, kar velja za enoto I., velja tudi za enoto II.

Vodstvo tovarne je odgovorno za fiksne stroške tovarne in mora skrbeti, da ostanejo v mejah plana. V primeru, da so vsi odgovorni ukrepali v mejah pristojnosti in da so se odgovornosti v polni meri zavedali, je pozitiven rezultat tovarne zagotovljen.

Organizacijska shema tovarne je prikazana v prilogi 2. Detajlirane organizacijske sheme posameznih sektorjev in enot, ki so priložene, so izdelane do obratovodstev oziroma vodij oddelkov. V naslednjih mesecih bo potrebno izdelati za vse tiste organizacijske enote, kjer tega še ni, organizacijske sheme do delovnega mesta.

Janez Žnidar

se je v naslednjih dneh sestal v nekoliko širšem sestavu ter analiziral razpravo konference in tudi sam posvetil vso pozornost obravnavi problemov v kulturi in telesni kulturi. Po izčrpnih razpravi na komiteju so bila sprejeta naslednja stališča.

I.

Zveza komunistov se je v občini večkrat doslej ukvarjala z vprašanjem družbenega življenja, zlasti pa s področjem kulture in telesne kulture. Lahko tudi rečemo, da je imela do omenjenih vprašanj aktiven odnos, saj ni bilo sestanka na krajevni ravni, kjer ne bi bilo prizadete razprave o financiranju družbenih dejavnosti in o kadrovskih vprašanjih. Stalno pa se z omenjeno problematiko ukvarjajo poleg profesionalnih in strokovnih institucij še organizacija SZDL, skupščina občine in krajevske skupnosti. Vendar pa številnih in zelo sestavljenih vprašanj ni mogoče rešiti čez noč niti enkrat za vselej. Kulturno in telesnovzgojno življenje je dinamično in dosežena višja raven prinaša nova odprta in težje rešljiva vprašanja. Eno od teh je: kako zbrati zadosti denarja, kako ga smotrno porabiti in še, katerim dejavnostim posvetiti večjo pozornost in skrb, da bo zrasla množičnost, iz nje pa ob smotrnem vodenju in presoji kvaliteta.

Kulturne in telesnovzgojne problematike nismo na silo družili niti se nam ni zdelo, da je razprava smotrna le, če ju ločimo. Izhajali smo namreč iz predpostavke, da je naši samoupravni družbi, njenemu gospodarstvu in splošnemu ljudskemu odporu potreben telesno zdrav in razgledan ter kulturni človek. Zanj pa je potrebno nenehno skrbeti in mu omogočiti, da bo vedno v središču kot nosilec kulturnega in telesnovzgojnega življenja.

Razprava na konferenci je bila večstranska, zato so možna tudi najrazličnejša stališča. Ker pa smo menili, da ne gre za to, da bi ponovno diskutirali in zapisali celo

Komunisti ravske občine o kulturi in telesni kulturi

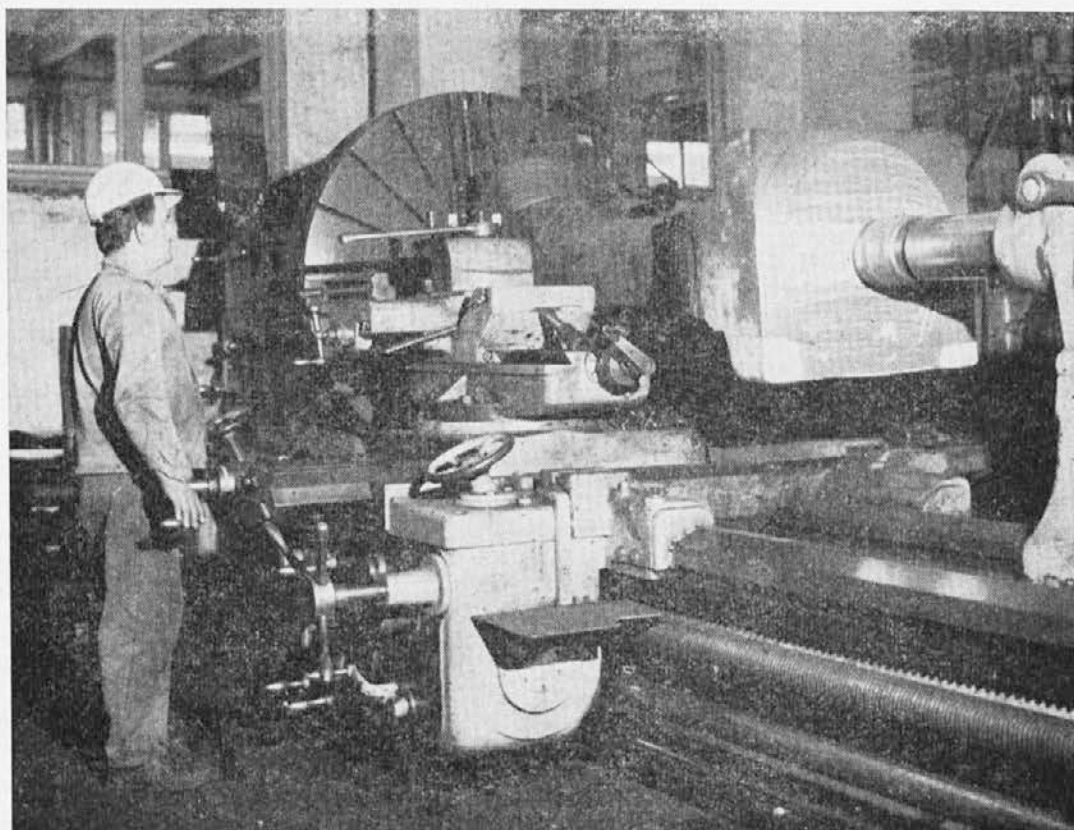
Na 7. seji občinske konference ZK so komunisti razpravljali o materialnem in kadrovskega položaju kulture in telesne kulture v naši občini.

Po uvodni besedi sekretarja Milana Zafošnika so o problemih v obeh dejavnostih spregovorili tudi predsednik ObZTK Jože Šater, predsednik sveta za kulturo Marjan Kolar, predsednik kulturne skupnosti Leopold Suhodolčan, predsednik občinske zveze kulturno prosvetnih organizacij Tone Ivartnik in predsednik sveta za telesno kulturo inž. Vlado Strahovnik, ki so prisotnim komunistom še bolj podrobno obrazložili predvsem težave, s katerimi se srečujejo pri svojem delu, seznanili pa so jih tudi z možnostjo dela in razvoja kulture in telesne kulture.

Ker so člani občinske konference ZK poleg tega že pred sejo prejeli tudi gradivo z najnovejšimi podatki o članstvu, delu, potrebah in perspektivah obeh dejavnosti in analizo o dejavnosti komunistov na obeh področjih, so lahko in tudi so aktivno razpravljali o nakazanih problemih.

Veliko je bilo povedanega o množični telesni vzgoji, zlasti o telesni vzgoji učencev v osemletkah in na šolah II. stopnje, o knjižničarstvu, pomanjkanju kadra v obeh dejavnostih, o kulturnem izobraževanju zaposlenih, o porabi in potrebi finančnih sredstev, skozi vso diskusijo pa se je kot rdeča nit vlekla ugotovitev, da je potrebno bolj skrbeti za kulturno in telesno kulturno življenje naše mladine in vseh naših občanov.

Komisija za sklepe (Suhodolčan, Ivartnik, Zafošnik, Strahovnik, Šater) je bila zadolžena, da sklepe s te konference sestavi skupno z občinskim komitejem, ki

Tudi za ladjedelništvo delamo

Proti Lešam

vrsto vprašanj, ki jih že poznamo kot stališča ali politiko SZDL, občinske zveze za telesno kulturo in kulturne skupnosti, marveč jih kaže podpreti, predvsem pa z njimi seznaniti članstvo ZK. V stališča bi zato zapisali le nekaj akcijskih pobud na področju zbiranja denarja, financiranja in drugo, česar zavoljo občutljive narave kraji ne morejo prikrojiti svojim ozkim pogledom in interesom.

Glede na dolgoročni značaj in naravo nekaterih nalog kulturne skupnosti in občinske zveze za telesno kulturo sodimo komunisti, da morajo najti svoje mesto v srednjeročnem razvojnem načrtu občine. Od stališč si lahko torej kaj obetamo le, če bodo resno obravnavana med članstvom, če jih bo to sprejelo in če bodo posamezni komunisti, člani predstavniških in samoupravnih organov, delovali v duhu sprejetih stališč.

II.

Za uspešen razvoj in dejavnost telesne kulture v naši občini, za množično telesno kulturo naše mladine, rekreacijsko dejavnost občanov ter za tekmovalni in vrhunski šport v prioritarnih panogah so potrebni:

objekti, kadri in realno odmerjena finančna sredstva.

Da bi zadostili tem potrebam, moramo zagotoviti:

1. da se bo v urbanističnih načrtih krajev v naši občini izdelal perspektivni program razvoja gradenj za potrebe telesne kulture in pri teh planih upošteval normativ 3 m² koristne površine na prebivalca ter od tega 0,25 m² pokrite površine na prebivalca;

2. da se za izgradnjo kompleksnih objektov za telesno kulturo, ki morajo služiti šolam, družbenim, delovnim in drugim organizacijam, ustanovi poseben sklad pri

občinski skupščini. Sklad bi skrbel za načrtno in racionalno izgradnjo in vzdrževanje vseh objektov za telesno kulturo;

3. da bomo na vseh nivojih zagovarjali stališče in pomagali ustvarjati možnosti, da začnejo telesno vzgojo poučevati predmetni učitelji ali profesorji že v 3. oziroma 4. razredu osnovne šole. Že sedaj pa je treba zagotoviti, da bodo ustrezni strokovnjaki za telesno vzgojo obvezno poučevali že v 5. razredu osnovne šole in pomagali pri delu šolskih športnih društev;

4. načrtno šolanje amaterskih in profesionalnih kadrov za množični in vrhunski šport ter da na podlagi družbenega dogovora zagotovimo kadrom v telesni kulturi ustrezne nagrade in priznanja za njihovo delo;

5. da se v okviru občine sprejmejo taki tekmovalni sistemi, ki bodo širili množičnost v telesni kulturi in da se vrhunski šport goji samo v panogah, ki so po že doseženih uspehih, možnostih in pogojih upravičene na razvrstitve med vrhunske športe in ki jih je že sprejel IO ObZTK Ravne na Koroškem.

6. da občinska zveza za telesno kulturo skupaj s svetom za telesno kulturo pri občinski skupščini izdela program razvoja telesne kulture v naši občini do leta 1975 in pri tem upošteva vsa že doslej sprejeta stališča, ki imajo daljnosežen značaj.

7. da se ustanovi telesnokulturna skupnost, ki naj zajame pod svoje okrilje vse dejavnosti in dejavnike telesne kulture in športa ter športne rekreacije v naši občini.

8. da se podpira dejavnost občinske zveze za telesno kulturo ter da se spoštujejo in uresničujejo sprejeti sklepi o telesni kulturi, ki so bili sprejeti na občinski skupščini in občinski konferenci SZDL.

III. Občinska konferenca ZK o kulturi

1. osnovne organizacije ZK, člani ZK bomo bolj odločno in zavestno podpirali vse tisto v kulturnem gibanju naše občine, kar se je že doslej pokazalo za uspešno, dobro in napredno. V samoupravnih organih, kjer delamo, se bomo odločno zavzemali za dosledno uresničitev načel, ki smo jih že sprejeli za financiranje kulture iz skladov za kulturo in telesno kulturo pri krajevnih skupnostih.

2. tudi v naši občini ugotavljamo, da je vse manj aktivnih kulturnih delavcev, predvsem pa organizatorjev kulturne dejavnosti. Manjka nam režiserjev, pevovodij, knjižničarjev itd. Aktivno pomagajmo pri vzgoji in šolanju tega kadra, glasujemo za štipendiranje, dajmo več priznanja tistim, ki že delajo. Pomen knjižnic je tak, da je treba takoj oceniti to področje kulturnega življenja.

3. člani ZK bomo dajali vso družbenopolitično podporo kulturni skupnosti pri uresničevanju njenih nalog, odstranjevali bomo ovire, ki preprečujejo hitrejši razvoj samoupravljanja v kulturi, da bo ta postala nekega dne nerazdružljiva sestavina človekovega življenja in dela.

4. v sodelovanju s sindikalno organizacijo preglejmo, kakšni so v naših delovnih organizacijah pogoji za kulturno življenje delavca, kako preživlja svoj prosti čas, kaj smo storili za njegovo splošno razgledanost, kako je (kulturno) urejeno njegovo delovno okolje. Le z radikalnimi posegi bomo nadomestili zamujeno;

5. bolj načrtno si bomo morali prizadevati za kulturno vzgojo mladine. Podatki kažejo, da se zelo malo mladih članov ZK aktivno udeležuje na področju kulture. Če razmer ne bomo popravili, bo kulturno delo le še privilegij starcev;

6. da bodo člani ZK več kot doslej storili za svojo osebno rast, kulturno razgledanost, da ne bodo o kulturi odločali iz praznih glav, temveč tudi brali dobre knjige, obiskovali gledališke predstave, likovne razstave, koncerte itd.

IV.

Najpomembnejši finančni vir za kulturno in telesnovzgojno dejavnost je brez dvoma družbeni dogovor, ki že vrsto let povezuje interes delovnih ljudi z omenjenimi dejavnostmi. Res je, da pri zbiranju ni šlo vse gladko zaradi gospodarskih težav, pa tudi zavoljo nerazumevanja določenih struktur v delovnih organizacijah. Toda velika večina delovnih skupnosti je vendarle spoznala pomen kulture in telesne vzgoje za normalen razvoj mladih, za rekreacijo, za vzgojo, skratka — za celovito rast človeka in prispevala svoj delež za normalnejše delovne razmere omenjenih dejavnosti. Družbeno dogovarjanje moramo naprej negovati, saj pomeni integracijo interesov delovnih ljudi z dejavnostjo. Dejavnost sama pa se s tem podružblja, zato komunisti

predlagamo:

1. Da je že vpeljana družbeno dogovarjanje v višini 0,8 % od neto osebnih dohodkov tudi v bodoče osnovni vir financiranja, s tem da se pri zbiranju poveča vloga skupščine in krajevnih skupnosti.

Delovnim organizacijam pa je potrebno predočiti delovni program in poročati o dejavnosti, ki je bila v preteklem letu financirana s tako zbranim denarjem. Dogovor je dvostranska obveznost.

2. Pri financiranju je nujna razumna meja med množičnostjo in kvaliteto ter med športom in telesno kulturo nasploh, zlasti pa med kulturo in telesno kulturo. Koristna so vnaprej določena okvirna denarna razmerja, ki na drugi strani tudi usmerjajo razvoj omenjenih zvrsti in dejavnosti.

3. Skupščina občine, ki se dogovarja z delovnimi skupnostmi, mora vztrajati, da je tak dogovor sprejet na enem izmed samoupravnih organov. Gotovo je smotno, če se dogovarja za daljše obdobje. Glede na presojo bi lahko skupščina izvajala do delovnih organizacij, ki dogovora ne spoštujejo, moralno, politično in celo pravno sankcije.

4. Obveznosti, ki so dogovorjene med skladi za kulturo in telesno kulturo pri krajevnih skupnostih, morajo te čimprej med seboj poravnati.

Zvezo komunistov in tudi posamezne komuniste

zavezuje mo:

1. Organizacija ali aktiv ZK mora na podlagi gradiva in stališč 7. seje občinske konference ter sklepov občinske konference SZDL do konca decembra 1971 razpravljati o položaju kulture in telesne kulture v kraju ali občini in zahtevati, da se njihov samoupravni organ izjasni o spoštovanju dogovora. Tam, kjer ZK ni or-

IZ DEJAVNOSTI SINDIKATA

O načinu in vsebini dela osnovne organizacije sindikata železarne Ravne ni bilo že nekaj časa v našem tovarniškem glasilu ničesar povedanega. S tem pa ni rečeno, da je aktivnost te organizacije zamrla. Nasprotno, vsi organi organizacije sindikata so bili vseskozi aktivni, čeravno je treba priznati, da eni več, drugi manj. Z željo, da so člani organizacije na ta ali oni način seznanjeni z delovanjem sindikata, bomo v tem sestavku na kratko skušali poročati o delu v zadnjem pol letu.

Zadnja letna konferenca je sprejela program, na podlagi katerega so organi sindikata dolžni delovati in usmerjati aktivnost, zato je prav, da člani kolektiva tudi preko Fužinarja ocenjujejo in spremljajo delo teh organov. Razumljivo je, da se vseh potankosti ne da opisati, ker bi za deva postala dolgočasna, tudi prostora v našem listu bi najbrž bilo premalo, zato bomo podali le bistvo razprav, mnenj in predlogov, ki so jih člani na raznih razgovorih in sestankih povedali.

Predsedstvo TO sindikata

Ta najaktivnejši sindikalni organ, čeprav ne po številu sej, po vsebini, tehtnosti, resnosti in vsestranskosti pa prav gotovo, je imel v obravnavanem času pet sej.

Posebno sejo je predsedstvo posvetilo delovanju komisij in še posebno tistih, ki so bile po zadnji letni konferenci sindikata železarne na novo formirane. O delu teh komisij bo govor pozneje.

Organizacija Zveze mladih Slovenije v našem kolektivu se že dalj časa ukvarja poleg zadev, ki spadajo k problematiki mladih, tudi z izredno problematično finančno situacijo v zadnjih nekaj letih. Na predsedstvo je njihov sekretariat poslal

program dela z željo, da ga preuči in finansira. Predsedstvo je v daljši razpravi ugotovilo, da je delo vsake organizacije, tako tudi organizacije Zveze mladine, otežkočeno, če ne že kar onemogočeno brez finančnih sredstev.

Na podlagi programa je dodelilo nekaj skromnih sredstev, toda ob tem se sprašuje, kako je mogoče, da tako vprašanje nastopa v našem kolektivu, ki je sestavljen iz velikega števila mladih delavcev, kateri ima svojo tako napredno družbenopolitično organizacijo, kot je Zveza mladine? Nastaja tudi naslednje vprašanje: ali je najbolj primerna organizacija sindikata, da bi bila mentor Zvezi mladine? Res je, da Zveza mladine ne more tako zbirati članarine, kot recimo sindikat ali Zveza komunistov, katerim pritekajo finančna sredstva prek oddelka za obračun osebnih dohodkov, kajti ZM ima le simbolično članarino, pa še ta se zbira ali pa ne, ni pa res, da naš celoten kolektiv ne bi mogel pri tem pomagati. In še nekaj: kje so vsi tisti člani Zveze komunistov, katere so njihovi organi zadolžili, da pomagajo organizaciji Zveze mladine? In ne navsezadnje naj povemo še to, da ima naš kolektiv vseskozi predstavnike v najvišjem organu Zveze komunistov Slovenije, ki je že večkrat povedal in poudaril, da so člani te organizacije dolžni pomagati s svojimi dolgoletnimi izkušnjami tudi v organizaciji Zveze mladine.

Čeprav je že mimo, naj omenimo, da je predsedstvo tudi v letošnjem letu, prek samoupravnih organov seveda, poskrbelo za to, da je nekaj naših članov kolektiva brezplačno letovalo v počitniškem domu v Portorožu. Resnici na ljubo je treba povedati, da število delavcev, ki naj bi to ugodnost izkoristili, bodisi iz socialnih ali

zdravstvenih razlogov iz leta v leto pada, pa čeprav bi se moralo po logičnem razmišljanju povečevati. Povečevati zato, ker skorajda ni razgovora oziroma sestanka raznih organov, ki razmišljajo o življenjskih stroških, osebnih dohodkih, standardu in podobnem, da ne bi ugotavljali, da večini delavcev primanjkuje pogojev za minimalni življenjski standard. Iz razprav na tej seji predsedstva bi se dalo zaključiti, da omogočamo in ponujamo brezplačen letni oddih tistim našim delavcem, ki prejemajo tako malo, pri tem mislimo za preživljanje celotne družine, da si niti brezplačnega desetdnevnega oddiha ne morejo privoščiti. Da s to udomačeno vsakoletno akcijo ne bi prenehali, so nekateri predlagali, da bi to ugodnost dali tudi takim delavcem, ki so že vrsto let v našem kolektivu pridni, požrtvovalni in aktivni, pa čeprav niso socialno ogroženi. O predlogu je potrebno še razmisliti, vprašanje pa je, če je sprejemljiv. Kakor koli že, ravno v tem času razpravljamo o socialni diferenciaciji in bi bilo najbrž negativno, če bi prenehali delavce, ki so oddiha ob morju potrebni, pošiljati na brezplačno letovanje.

V letošnjem letu se je predsedstvo sorazmerno dosti ukvarjalo z vprašanjem urejevanja toplega obroka v podjetju. Popolnoma jasno je, ali je prav, še posebno pa, ali je potrebno, da o tem problemu razpravljamo že vrsto let v tako velikem podjetju, kot je naše in da mora o tem voditi račun tudi sindikat. Naši delavci so pač taki, da se obračajo na svojo organizacijo, če druge s svojimi pripombami ne uspejo. Naše podjetje je vendarle sodobno organizirano in bi bilo prav, da bi delavski svet podjetja od časa do časa povprašal specializirane službe, kako je s problemi, s katerimi se ukvarjajo. Res je, da je bila v podjetju formirana posebna strokovna komisija, da ugotovi vzroke, zakaj je stanje tako in ne boljše, vendar je

ganizirana, opravi to nalogo sindikalna organizacija.

2. Pri vsebinski razpravi o kulturi in telesni kulturi je nujno izhajati iz dokumentov občinske zveze za telesno kulturo, kulturne skupnosti, občinske konference SZDL in občinske skupščine, saj jih v celoti podpiramo.

3. Komite občinske konference bo poskrbel za to, da bo imela kultura in telesna kultura ustrezno mesto v vsebinskem programu občinske konference ZK za leto 1972 in da bo preverjal izvajanje te politike.

4. Posamezni komunisti so dolžni izhajati iz osnovnih vsebinskih izhodišč telesne kulture in kulture v občini in v širši družbi ter se zanje aktivno zavzemati.

Jasna opredelitev ZK do odprtih in aktualnih vprašanj na področju kulture in telesne kulture daje ohrabrujoče perspektive za pravilen razvoj obeh področij, izpričuje skrb za ustvarjanje boljših pogojev za delo in zagotavlja dejansko pomoč pri razreševanju kulturne in telesnovzgojne problematike.

Tako pomoč pa si kulturni in telesno-kulturni delavci želijo in v dobro kulture in telesne kulture tudi zaslužijo.

predsedstvo menilo, da tudi organizacija sindikata imenuje svojo delovno grupo in moramo priznati, da sta skupno obe skupini s svojimi stališči in predlogi predmetno zadevo pokrenili na boljše, upoštevajoč odnose osebja menze do delavcev. Moramo priznati, da je v zadnjem času prehrana boljša in kvalitetnejša, kot je bila in izgledi so, da bo to vprašanje v prihodnosti še boljše reševano. Kljub temu pa predsedstvo ne more mimo tega, da se ne sprašuje, zakaj delamo probleme tam, kjer jih ni potrebno delati, saj je vendar vsakemu jasno, da kvantitativna in kvalitativna topla prehrana izdatno vpliva tudi na produktivnost delavcev. O vsem tem je razpravljaj tudi plenum tovarniškega odbora sindikata našega kolektiva in je predsedstvo v vseh teh prizadevanjih močno podprl.

Razumljivo je, da ni moglo mimo predsedstva in drugih organov sindikatov, vprašanje družbenega dogovora o formiranju globalov osebnih dohodkov. Podrobneje se s tem ni ukvarjalo, saj so o dogovoru veliko razpravljale naše strokovne službe in samoupravni organi. Sindikat meni, da smo s sprejetjem tega dokumenta naredili kvalitetni korak naprej. Pozdravlja tudi spremembe naših notranjih normativnih aktov glede razdeljevanja regresov za dopust, saj predvidena delitev pomeni, da bomo vsaj pri tem vsi zaposleni v enakem položaju. Tudi zadrževanje dela osebnih dohodkov bo morda vsaj nekaterim pripomoglo k uporabi letnega dopusta, za kar je ta pravzaprav namenjen.

Navada je že, da predsedstvo od časa do časa analizira trošenje tistega dela članarine, ki ostane na razpolago tovarniškemu odboru sindikata. Naj ponovno seznanimo člane, kako je z zbiranjem in z delitvijo članarine. Vsak član plača 0,6 % od

neto osebnih dohodkov članarine organizaciji sindikata. Od zbrane članarine v podjetju ostane 50 % naši organizaciji, 50 % pa odvedemo občinskemu sindikalnemu svetu, ki del oddvoji za svojo dejavnost, ostalo uporabljata republiški in centralni svet SZJ. Sredstva, ki ostanejo naši organizaciji, se delijo na podružnice in TO. Vsaka podružnica prejme po 12 ND na člana na leto in vso članarino, ki se zbere od nadurnega dela, ostalo ostane TO z obveznostjo, da poleg finansiranja celotne dejavnosti TO, predsedstva in komisij, daje tudi vse socialne podpore ter dotacije. Želimo naše člane seznaniti s potrošnjo tistega dela članarine, ki ostane tovarniškemu odboru sindikata, zato si oglejte naslednjo tabelo, ki obravnava obdobje od 1. marca do 27. septembra 1971:

1. Organizacijski stroški:	28.605,00 din
2. Šport in rekreacija:	19.234,40 din
3. Pomoči — podpore:	9.611,20 din
4. Dotacije:	6.370,00 din
5. Kult. in prosveta — tisk:	5.369,00 din
6. Drugi izdatki:	7.495,65 din

Skupno: 76.685,25 din

Predsedstvo redno spremlja življenjske stroške in jih primerja z osebnimi dohodki. Taka analiza se urejuje za štiričlansko družino in za samko oziroma samca. Žal ugotavljamo, da osebni dohodki, ki jih prejemo za rednimi mesečnimi prejemki v našem podjetju, ne pokrivajo vedno življenjskih stroškov. Naslednja tabela prikazuje, kako so v našem podjetju pokrivali življenjske stroške od januarja do avgusta tisti delavci, ki so edini zaposleni v družini in imajo od 4- do 7-člansko družino.

Mesec	Poprečni OD ŽR	Življenjski stroški		3 člani		4 člani	
		4 članske družine	na člana	1 otrok	%	2 otroka	%
Januar	1.477,57	1.487,35	371,84	1.292,81	114,3	1.487,35	99,3
Februar	1.489,09	1.502,66	375,67	1.305,76	114,0	1.502,66	99,1
Marec	1.584,50	1.514,95	378,74	1.316,16	120,4	1.514,95	104,6
April	1.598,21	1.533,54	383,39	1.331,89	120,0	1.533,54	104,2
Maj	1.760,11	1.549,70	387,43	1.345,56	130,8	1.549,70	113,6
Junij	1.760,11	1.567,45	391,86	1.360,47	130,0	1.567,53	112,8
Julij	1.781,15	1.609,62	402,41	1.396,29	127,6	1.609,66	110,7
Avgust	1.645,85	1.586,45	396,61	1.376,66	119,6	1.586,45	103,7

Mesec	Poprečni OD ŽR	5 članov		6 članov		7 članov	
		3 otroci	%	4 otroci	%	5 otrok	%
Januar	1.477,57	1.681,90	87,9	1.876,45	78,7	2.070,99	71,8
Februar	1.489,09	1.699,56	87,6	1.896,46	78,5	2.093,36	71,1
Marec	1.584,50	1.713,75	92,5	1.912,54	82,8	2.111,33	75,0
April	1.589,21	1.735,20	92,1	1.936,85	82,5	2.138,50	74,7
Maj	1.760,11	1.753,84	100,4	1.957,98	89,9	2.162,12	81,4
Junij	1.760,11	1.774,30	99,7	1.981,17	89,3	2.188,03	80,8
Julij	1.781,15	1.823,04	97,7	2.036,42	87,5	2.249,80	79,16
Avgust	1.645,85	1.796,25	91,6	2.006,04	82,0	2.215,83	74,3

Predsedstvo je poleg naštetih vprašanj obravnavalo še vrsto drugih zadev: spremljanje delovanja odborov sindikalnih podružnic, spremembe notranjih normativnih aktov, socialne razlike med delavci v našem kolektivu, razgovor med TO sindikata Tovarne glinice in aluminija iz Kidričevega, o beneficiranem delovnem stažu, o pomoči delavcem, ki so nujno potrebni dodatnega zdravljenja po operacijah, o proš-

njah za dodelitev dotacij društvom in organizacijam, o počutju delavcev v počitniškem domu v Portorožu in o predlogih za izboljšanje razmer, o nekaterih stanovanjskih problemih, o krvodajalski akciji, o letnih športnih igrah, o pohodu na Triglav in še o mnogih drugih vprašanjih, za katera je predsedstvo menilo, da je prav, da se o njih sproži vprašanje tudi na sejah organov sindikata.

Tudi podružnice so bile v tem času dokaj aktivne in so njihovi odbori razpravljali o vprašanjih, za katera so menili, da so za njih aktualna.

SP topilnice

Razpravljali so o osebnih dohodkih, ki so med drugim tudi vzrok, da delavci zapuščajo obrat, o rekreaciji, potrošnji članarine, o nabavi ozimnice za svoje člane in podobno.

SP livarne

Predvsem so govorili o samoupravnem sporazumu in imeli pripombe na 4., 6. in 15. člen ter svoja vprašanja posredovali višjim organom v nadaljnjo razpravo.

SP valjarne

Odbor je organiziral širši sestanek, na katerem so se podrobneje seznanili z izvajanjem akcijskega programa, izpolnjevanjem plana obrata in sploh o dosežkih valjarne in jeklovleka. Sklenili so, da se bodo poslovili od vsakega svojega člana, ki bo odhajal v pokoj in mu ob taki priložnosti podarili darilo v vrednosti 200 dinarjev.

Analizirali so rekreacijsko dejavnost in ugotovili, da je udeležba na raznih tekmovanjih zadovoljiva, pa čeprav doseženi rezultati niso bili taki, kot so pričakovali, sicer pa je važna množičnost, so poudarili.

SP kovačnice

Člani odbora so se sestali v obravnavnem času trikrat, obravnavali samoupravni sporazum in ob tem poudarili, da bo potrebno predvsem sodelovanje takrat, ko bomo usklajevali naše interne pravilnike. Nadalje je bil govor o problemih v obratu, o izpolnjevanju plana, izmečku, disciplini, zastojih, o doseganju in izplačevanju osebnih dohodkov in drugem.

SP mehanskih obratov

Odbor je povabil na eno izmed sej tudi vodilne delavce mehanskih obratov in so skupno razčističevali nekatere nejasnosti v zvezi s prostimi sobotami. Razpravljali so tudi o osebnih dohodkih in menili, da so na nekaterih delovnih mestih v njihovih obratih prenizki, za kar je med drugim krivda tudi v tem, da smo v zadnjih letih zamenjali nadaljnje poglobljanje sistema delitve osebnih dohodkov.

SP uprave in OTKR

Dogovorili so se, da se bodo spomnili vsakega člana, ko bo odhajal v pokoj in mu podarili darilo v vrednosti 200 din. Sporazumeli so se, da bodo podpirali organizacijo izletov, ob tem pa sprejeli sklep, da bodo le-ti po posameznih oddelkih in ne za celo podružnico, pač pa bodo organizirali sankaske tekme ločeno le za upravo in OTKR.

Komisija za športno rekreacijo in oddih

Prav gotovo je delo te komisije najbolj razširjeno, pa najsibo v poletnih ali zimskih mesecih. Komisija ima izdelan letni in kratkoročni program za delo enega ali dveh mesecev. Pod njenim pokroviteljstvom so bila organizirana medobratna tekmovanja v nogometu, košarki, pohod

na Triglav, metalurške igre, srečanje ribičev vseh treh slovenskih železarn, rekreacijsko kegljanje, plavanje, namizni tenis, sodelovanje pri urejevanju športnih objektov na Naravskih ledinah in v počitniškem domu v Portorožu itd.

Komisija za prošnje, pritožbe in socialna vprašanja

Delo te komisije je dokaj razgibano, saj skorajda ni dneva, da ne bi na tajništvo prispela prošnja, pritožba ali kak drug dopis s tega področja. Kakor je znano, je ta grupa sodelavcev v letošnjem letu na novo formirana in deluje popolnoma samostojno. Na podlagi razprav in preverjanj razdeljuje socialne pomoči našim aktivnim članom, ki so pomoči potrebni, in se ukvarja nasploh s socialno problematiko, sicer pa je ta posel dokaj nevhvaležna za-

deva, kajti prošnji je vedno več, denarja pa vedno manj. O tem vprašanju bomo morali v prihodnje povedati še kaj več, kajti socialna diferenciacija bo odkrila dodatne delavce, ki so pomoči nujno potrebni. Komisija pripravlja tudi poseben zapis, na podlagi katerega bo ugotavljala, kdo je pomoči bolj potreben, kdo pa manj in se spomnila tudi takih, ki iz enega ali drugega razloga ne napišejo prošnje, pa čeprav bi bili bolj upravičeni kot tisti, ki prošnje napišejo.

Ta delovna skupina je imela osem sej in obravnavala poleg drugega tudi 37 prošnji za finančno pomoč, od katerih jih je 27 ugodno rešila, 10 pa negativno, ker so bili člani mnenja, da prošnje niso bile dovolj utemeljene oziroma so bili prosilci taki, katerih osebni dohodki ne ogrožajo njihov življenjski standard.

Janez Strah

Iz dela kolektivnih izvršilnih organov

Poslovni odbor je na sejah meseca novembra obravnaval plan proizvodnje in prodaje, izvoza, realizacije in števila zaposlenih za naslednje leto, seznanjen pa je bil tudi z začrtanimi zasnovami naše poslovne politike v naslednjem letu ter načrtovanem nadaljnjem razvoju nekaterih obratov, predvsem kovinske predelave.

Količinski obseg proizvodnje in prodaje je sestavljen na podlagi razpoložljivih proizvodnih kapacitet, gibanja letošnjega obsega proizvodnje in predvidenih razmer, ki bodo vladale na tržišču. Izvoz se tudi za naslednje leto predvideva samo v višini letošnjega plana, je pa dan večji poudarek izdelkom 117. panoge. Ob podatku, da pri obsegu izvoza že letos močno zaostajamo, je bil v razpravi izražen dvom, če ga bomo zaradi težav, ki nastajajo na zunanjih tržiščih in pomanjkanja naročil s tega področja, lahko dosegli. Poudarjeno pa je bilo, da bomo morali biti naslednje leto bolj prisotni na tujem tržišču in sprejeti konkurenčni boj. Kar zadeva naš nadaljnji razvoj, je bilo rečeno, da se bo moral usmeriti predvsem v nadaljnjo kovinsko predelavo. To pa narekuje izpopolnjeno organizacijo dela in organizacijsko razdelitev sedanjih mehanskih obratov, kar pa seveda ne poteka brez težav. Odbor je po razpravi predlagane sestavine gospodarskega načrta za naslednje leto potrdil, bo pa o njih še govor na zasedanju delavskega sveta železarne, ki naj bi jih tudi sprejel.

Z drugih področij dejavnosti poslovnega odbora je ta obravnaval predvsem predloge za službena potovanja v inozemstvo, razpravljal in odločal pa tudi o nekaterih drugih zadevah. S področij, ki so bila predmet obravnave, so bili sprejeti naslednji sklepi:

Na predlog uprave podjetja in posameznih sektorjev so bila odobrena službena potovanja v inozemstvo, in to:

— inž. Antonu Letonji 3-dnevno službeno potovanje v Zahodno Nemčijo, kjer bo s predstavnikom Kosmosa iz Ljubljane pri firmi MAN sodeloval pri končnem prevzemu odlitkov, ki smo jih dobavili temu podjetju;

— inž. Jerici Jamer in Alfonzu Pavšerju 6-dnevno službeno potovanje v Zahodno Nemčijo, kjer se bosta udeležila strokovnega tečaja s področja plinske kromatografije, ki ga za uporabnike teh strojev organizira dobavitelj;

— inž. Milanu Dobovišku in Maksu Vinterniku 2-dnevno službeno potovanje v Avstrijo, kjer sta v zvezi z dobavami elektrod za naslednje poslovno leto obiskala firmo Steeg;

— generalnemu direktorju ZP Gregorju Klančniku 5-dnevno službeno potovanje v Zahodno Nemčijo za urejevanje nekaterih že predhodno načrtanih poslovnih zadev, ki so se nanašale na našo železarno in ZP;

— glavnemu direktorju Francu Faletu in inž. Jožetu Geršaku 8-dnevno službeno potovanje v ZDA, kjer bosta s predstavniki Jugobanke in nekaterih drugih podjetij preučila možnost nabave opreme, potrebne za nadaljnjo predelavo izdelkov.

Na predlog gospodarsko računskega sektorja je odbor v smislu 24. člena pra-

vilnika o delitvi OD za zaposlenega na delovnem mestu št. 617 — vodja finančne operative s 1. decembrom 1971 — odredil deljeni delovni čas.

Odbor je tudi imenoval popisne komisije za izvedbo inventure polizdelkov in gotovih izdelkov ter druge finančne komisije. Ker je predvsem popis materiala vezan na določeno časovno obdobje, je odbor delavcem, ki bodo opravljali popis, v izjemnih primerih odobril plačilo nadurnega dela. Odobreno je plačilo dela, ki bo znašalo skupno več kot 8 nadur, medtem ko morajo delavci, ki bodo na inventuri opravili skupno do 8 nadur, opravljene nadure izkoristiti v obliki prostih ur ali dneva.

Odbor je obravnaval tudi predlog za plačilo nadurnega dela in odobritev dodatka za pripravljenost. Upoštevaajoč mnenje in stališče, ki je bilo sprejeto, je bilo plačilo nadurnega dela odobreno, medtem ko je bil predlog za odobritev dodatka za pripravljenost odklonjen.

Odbor za splošne zadeve je na sejah največ razpravljal o štipendijah in drugi kadrovski problematiki, obravnaval pa tudi nekatere vloge za izjemno odobritev pogojev za priznanje jubileja dela. Iz posameznih zadev, ki so bile obravnavane, je odbor sprejel naslednje sklepe:

— Štipendistu Dušanu Pensi se za dobo enega leta oziroma za študijsko leto 1971/72 odobri brezobrestni kredit v višini dosedanje štipendije. Kredit mu je odobren s pogojem, da podpiše dodatno pogodbo in sprejme obveznosti, ki izvirajo iz tega naslova.

— Janezu Erjavcu, učencu elektro poklicne šole pri Rudarskem šolskem centru v Velenju, se s šolskim letom 1971/72 odobri štipendija v višini nagrade, ki pripada učencem poklicnih šol. Štipendija se mu odobri brez prevzema obveznosti za morebitno kritje drugih stroškov.

— Odklonjena je bila prošnja v železarni zaposlenega Rajka Helbla, da bi železarna zanj pri TAM poravnala obveznosti, ki izvirajo iz časa šolanja v šolskem centru TAM.

Na sprehod

Foto: R. Gradišnik

— Jožetu Koželniku, dipl. inž. metalurgije, se je za izdelavo programa uvajanja pripravnikov metalurške stroke, ki ga je izdelal v času pripravniške dobe, dodelila enkratna nagrada v znesku 500 din.

— Edvardu Štruclu, dipl. inž. metalurgije, se je za nalogo, ki jo je izdelal v času pripravniške dobe za prehod v strokovno skupino, dodelila enkratna nagrada v znesku 600 din.

— Heleni Burjak, zaposleni v APS, se je za uspešno izdelani elaborat »Obračun stroškov po direct-costing metodi in njeni uporabi« dodelila enkratna nagrada v znesku 300 din.

Pri obravnavi predlogov nagrad je bil odbor mnenja, da bi morala komisija za ocenjevanje strokovnih elaboratov izoblikovati enotnejša merila in kriterije, ki bi v bodoče služili za podlago pri odobritvi in višini nagrad delavcem za uspešno izdelane naloge in elaborate v času pripravniške dobe ali za prehod v okviru strokovnih skupin. Za pripravo takega predloga je odbor skupno s komisijo zadolžil kadrovske oddelek, ki je tudi zadolžen, da poskrbi za to, da se naloge, ki se nanašajo na določeno strokovno področje nekoga oddelka ali službe, razen v strokovno knjižnico dostavijo v uporabo in izvajanje tudi prizadetemu oddelku ali službi.

Pri obravnavi nekaterih predlogov, da bi se zaposlene, ki bodo v tekočem letu upokojeni, proglasilo za jubilate dela, čeprav v celoti pogojev ne izpolnjujejo, je odbor prišel do zaključka, da takim željam in predlogom ni možno ugoditi, ker bi zaradi morebitnih odstopanj namen in pomen jubileja dela izgubil na svoji veljavi. Odbor pa se je strinjal, da se je treba takih delavcev na primeren način spom-

niti ob zaključku poslovnega leta. Za predlog, v kakšni obliki naj bi se to izvedlo, je bil zadolžen kadrovske oddelek.

Odbor se je strinjal, da naša železarna upošteva sklep skupščine občine Ravne na Koroškem, zato je odločil, da pristopimo k družbenemu dogovoru o štipendiranju, kreditiranju in dajanju pomoči učencem, dijakom in študentom v občini Ravne. Odbor je tako odločitev sprejel ob ugotovitvi, da ob upoštevanju števila naših štipendistov in odredene višine štipendij s podpisom dogovora ne prevzemamo nobenih dodatnih finančnih obveznosti, ampak s pristopom izražamo samo našo solidarnost in načeto akcijo podpiramo.

Ker licitacija in prodaja stanovanjske hiše v Dobji vasi št. 28 nista uspeli, je DS pooblastil odbor za splošne zadeve, da odloči o porušitvi in brezplačnem prenosu s porušitvijo pridobljenega gradbenega in inštalacijskega materiala. Ker hiše, ki za nadaljnjo naselitev ni več uporabna, na posamezne dele zaradi varnosti pri porušitvi ni bilo možno deliti, je odbor ugodil prošnji LD Strojna in sklenil, da se jim hiša brezplačno dodeli. Stanovanjska hiša jim je bila dodeljena brezplačno s pogojem, da bodo pridobljeni gradbeni in drugi material porabili za razširitev že obstoječe lovske kočice na Strojni in da bodo do časa, ki jim je bil odrejen, na lastne stroške izvršili porušitev in odpeljali dobljeni gradbeni in inštalacijski material.

Odbor je obravnaval še nekatere vloge za dodelitev finančne pomoči, odobritev izrednega plačanega dopusta in podobno. O vlogah, ki so bile predmet razprave, je odbor sprejel določene zaključke in sklepe, o katerih pa so bili prosilci osebno pisмено obveščeni.

—et

v dohodku, kar nekoliko zamegli pozornost, odraža pa se vendar na višini osebnih dohodkov produktivnih delavcev. Stroški in osebni dohodki administracije so vpliven del režije, ki lahko odločilno deluje na poslovanje.

Jugoslovanski narodi so se dvakrat brez uspeha spoprijeli z gospodarsko reformo in sedaj se tretjič prek stabilizacije poskušamo dokopati do boljših rezultatov. V sobotni prilogi Dela z dne 13. novembra 1971, ki je izšla sočasno z omenjeno številko Informativnega fužinarja, je pisec članka »Samoupravno dogovarjanje« Viljem Nemeč podal najboljši recept, kaj bi morali storiti, da bi uspeli. Prepričan pa sem, da bo vseh njegovih 22 točk pri nekaterih naletelo na odobravanje, pri drugih na odpor, in ker so tisti, ki se čutijo prizadete, vedno glasnejši, je verjetnost, da bi s še tako potrebnimi ukrepi prodrli, majhna. Obdavčenje družinskega dohodka bodo odobraval tisti, ki morajo z rednimi mesečnimi prejemki 1000 do 2000 din vzdrževati dvo- in veččlansko družino, nasprotovali tisti, ki imajo na enega družinskega člana mesečno 4000 do 5000 din dohodkov. Ločeni delovni čas bodo odobraval tisti, ki delajo na dve, tri ali štiri izmene, nasprotovali pa tisti, ki imajo privilegij delati le od 7. do 14. ure. On med drugim v točki 20 pravi: »Racionalizirati administracijo povsod, kjer je mogoče, ker je tu veliko razsipanja.«

Pred kratkim sem v Preddvoru zarajžal v gostilno in ugotovil, da je gostilničar moj smučarski znanec. Rekel mi je: »Ti si poslanec, motiš se, če misliš, da boste uspeli, imamo znatno preveliko režijo. Pogledaj, koliko jih je samo na občini v Kranju, kje pa so drugi v republiki in zvezi, nič pa dosti to ni bolje v podjetjih. Če bi jaz imel tako režijo, me že davno hudič vzame.«

Na tej pavšalni ugotovitvi je nekaj logike. Administracija je povsod dobila svoje mesto, celo osnovne šole so si jo privoščile. Le privatni obrtnik je obvarovan, zato pa je pred drugo nadlogo — bogatenjem. Sam sem že parkrat v republiški skupščini zlasti na temo »zdomcev« trdil, da je pri nas splošna družbena režija znatno previsoka in da je v njej velik razlog, zakaj produktivni delavci sprejemajo relativno premalo, da bi bili zadovoljni. Ugotovil sem, da je struktura zaposlenih pri nas neugodna in da jo odhod delavcev v inozemstvo nam dodatno kvari, razvitim državam pa popravilja. Ker vemo, kdo in zakaj se predvsem odloča za delo izven domovine in kakšna je struktura tistih 700.000 evidentiranih naših delavcev v inozemstvu, nam mora biti jasno, da ob tem naše podjetniške in splošna družbena režija relativno rastejo. Šele takrat, ko se bo tok obrnil, da se bodo delavci vračali domov, se bodo tudi spremljajoči stroški občutnejše relativno zniževali. Da bi to dosegli, je notranja preračunovitev narodnega dohodka v prid neposrednih proizvajalcev osnovni pogoj.

Zavedam se, da je zniževanje obsega administracije težko izvedljivo, velik uspeh pa bi bil, če bi jo relativno zniževali. Ne bi se smel ponoviti primer tovarne iz našega podjetja, ko je v roku enega leta stalež delavcev padel za 497, ob tem pa

Gregor Klančnik, generalni direktor ZPSŽ

Še enkrat »Novo ustvarjena vrednost — pogoj stabilizacije«

Dva meseca zatem, ko je 15. septembra letos delavski svet Združenega podjetja slovenske železarne na Rimskem vrelcu z nekaterimi dopolnili sprejel poročilo o poslovanju podjetja, je na en stavek, kot da je zadel najbolj občutljivi del delovne skupnosti, javnosti bila posredovana razčlenjena in z vnemo obdelana razlaga vloge »pisarniških delavcev v socialistični produkciji«.

Ko je osrednji samoupravni organ, ki ga sestavljajo predstavniki vseh struktur, najbolj številčni pa so strokovni delavci, brez pripomb šel prek, da »je logičen zaključek tistih, ki so v proizvodnji, da bi tudi ob zmanjšanem številu administrativnih delavcev lahko dosegli enake proizvodne rezultate in s tem večje poprečne osebne dohodke...«, si je to brez porcije užaljenosti verjetno razlagal vsebinsko, saj je pri nas skoraj povsod in celo v administraciji produktivnost problematična, in ne kot Marjan Kolar, pisec prispevka »So pisarniški delavci res breme podjetja«, objavljenega v Informativnem fužinarju, št. 11. Povedati moram, da je članek »No-

vo ustvarjena vrednost — pogoj stabilizacije«, objavljen v št. 10 Informativnega fužinarja, v spornem delu poslovno poročilo verno povzel.

Značaj mi ne dovoljuje, da bi se skril za delavski svet, zato sem se na temo strukture stroškov in delitve globalov osebnih dohodkov ponovno oglašil.

Kaj delavci mislijo, si nisem zmisllil, napisal sem le del vsebine z grenkobo izraženih pripomb na razgovoru z grupo mladih delavcev železarne Jesenice. Ti so prepričani, da jim ob sedanji strukturi zaposlenih ni možno pričakovati bistvenega izboljšanja osebnih prejemkov, zato so rekli: »Tudi za nas ne ostane drugega, kot da se dokopljemo do bolj cenjenega dela pri nas, ali da gremo v inozemstvo, kjer se proizvodno kreativno delo bolje vrednoti.«

Režijski stroški so povsod dostikrat odločilni element cene, ki lahko, če je nizek, pomeni rentabilno poslovanje, in če je visok, v skrajnosti celo poslovno izgubo. V našem dohodkovnem sistemu se del režijskih stroškov obratov in tovarne nahaja

je število uslužbencev celo za enega postalo.

V proizvodnih organizacijah je režija najlažje zniževati z boljšim angažiranjem proizvodnih potencialov. Z vključitvijo druge in tretje izmene se proizvodnja lahko podvoji ali celo potroji, brez da se administracija bistveno poveča. Ker se ob tem relativno znižujejo še drugi fiksni stroški, je učinek progresivna rast dohodka, kar bi se moralo odraziti v sorazmernejših dohodkih tistih, ki so vključeni v ta proces.

V tovarnah bomo grešili, če bomo kazali le na druge, sami pa notranje administracije nič ne racionalizirali. Ob obisku našega rojaka iz Amerike, ki tam dela na podobni organizaciji za rezanje starih ladij kot je Brodospas, smo analizirali, kako je mogoče, da v Ameriki ob višjih osebnih dohodkih podjetje dobro stoji, in ugotovili, da sta pri Brodospasu organizacija in režija tista, ki podjetju kljub nizkim povprečnim prejemkom ne omogočata akumulacije.

Objektivno si moramo priznati, da je v visoki režiji pokopanih del delavčevih prejemkov. Stabilizacija nas bo prisilila, da jih bomo izvlekli in predisponirali tja, kjer nas fluktuacija opozarja na nujnost prerazporeditve. Ta misel je bila prisotna tudi ob razpravi o višini dodatkov za nočno, nadurno, nedeljsko in praznično delo. Za najvišje postavke, ki jih samoupravni sporazum dovoljuje, smo se v našem podjetju odločili prav zato, da bi s tem dosegli vsaj nekaj spodbude za tiste, ki delajo ali naj

bi delali na drugih napravah in jih tehnološki postopek ter ekonomičnost poslovanja silita na delo v petek in svetek. Tudi ta odločitev pomeni prerazporeditev osebnih dohodkov, ki se bo rentirala.

Da končam. Zavedam se, da je funkcioniranje proizvodnega mehanizma zapletena stvar, v kateri morajo vse sestavine skladno delati. Tudi pisarniški delavci so v tem sklopu. Vedeti pa moramo, da so delavci v proizvodnji primarni, ustvarjalni vir dohodka, zato jim gredo tudi sorazmerni osebni dohodki in drugi privilegiji, da bi ostali doma in se v naše tovarne vračali.

Problema notranje delitve in višine režije nista v vseh tovarnah ZPSŽ enaka, nikjer pa ni škoda, če se z njima spoprimemo. Prepričan sem, da bo v dopolnilu ustave zasnovana temeljna organizacija združenega dela, ko bo enkrat zaživela, kot torišče, na katerem se bodo obravnavali vzroki nerentabilnosti in zakaj nismo na inozemskih tržiščih konkurenčni. Med ostalimi bo režija sigurno postala predmet pozornosti. Zakaj govorim o izvozu, zato ker se v domače cene marsikaj da vgraditi, v prodajo prek meja pa samo to, kar je v mejah poprečne svetovne ekonomičnosti in produktivnosti. Izvozu pa se v stabilnem gospodarstvu v širšem smislu nobena delovna organizacija ne bo mogla izogniti, to pa pomeni, da bo proizvodno poslovne stroške treba znižati, in če še tako neradi slišimo, povečati učinkovitost tudi nas, ki delamo v administraciji.

podjetja združuje vse dejavnosti v celoto, ki zasleduje isti cilj, ob tem da je prvotno delavsko samoupravljanje kot najmočnejši motiv za doseganje družbenega napredka.

Za uspešno vodenje poslovnega procesa podjetja ni potrebno le veliko število sposobnih strokovnjakov za posamezna delovna področja, temveč je potrebno tudi aktivno sodelovanje vseh proizvajalcev — samoupravljavcev. Pogoj za sodelovanje pa ni le predanost kolektivu in interesom podjetja, temveč tudi znanje v širšem smislu, torej tudi na gospodarskem področju. Poskušajmo se spomniti zelo neprijetnih občutkov, ki nas spremljajo vedno na raznih zasedanjih delavskih svetov, sejah komisij, konferencah ali tudi v osebnem razgovoru, kadar poslušamo razlage s področja ekonomike in marsikdaj ne vemo, o čem ta ali drugi poroča. Še bolj je neprijetno, če moramo kot člani glasovati za predloge, katerih vsebine nismo povsem dojeli. V takem primeru se nam nehote vsiljuje občutek manjvrednosti, rezultat tega počutja pa je večkrat to, da se v bodočih podobnih primerih raje izognemo sodelovanju z najrazličnejšimi izgovori.

Namen tega in naslednjih člankov bo ravno v tem, da vsem tistim, ki določenih pojmov s področja ekonomike in upravljanja ne obvladajo, v skupnih prizadevanjih kot proizvajalci in samoupravljalci te pojave razložimo.

1. KAJ JE PODJETJE?

Podjetje je samostojna organizacija delovnih ljudi, katerih medsebojni odnosi in odnosi nasproti sredstvom, s katerimi razpolagajo, so usklajeni kakovostno, količinsko in časovno; njegova naloga pa je, da opravlja določene funkcije v procesu družbene reprodukcije (S. Kukoleča, Zagreb 1961).

Podjetje na določen način sodeluje v družbenem procesu proizvodnje, menjave,

Viktor Opaka

OSNOVE EKONOMIKE

UVOD

Človek mora vedno poznati in videti smisel dela in dela skupnosti.

Sodelovanje v poslovnem procesu zahteva od nas izredno in nenehno angažiranost, predvsem na področju dela, za katerega smo se odločili in tudi prevzeli odgovornost za rezultate dela. Znanost je v organizaciji in racionalizaciji dela mnogo prispevala k tako naglemu razvoju industrije ter ustvarila pogoje za hitrejši prehod na avtomatizacijo in mehanizacijo, ki naj v čim večji meri in čim prej odpravi uporabo fizične energije delovnega človeka. V našem družbenem sistemu smo delovnega človeka poleg njegove osnovne ustvarjalne funkcije angažirali tudi z nalogami delavskega samoupravljanja. Delovni človek se torej vključuje kot proizvajalec in samoupravljalec z vso odgovornostjo za rezultate dela pred družbo in bodočo generacijo.

Upoštevajoč to veliko vlogo delovnega človeka, moramo v kolektivu razvijati miselnost, ki je vezana na delovno moralo in disciplino ter dosegati čim boljše vzdušje v podjetju. Kolektivi so vsa leta po vojni žrtvovali veliko sredstev za izobraževanje mladine in dopolnilno izobraževanje. Izobraževanje je bilo ozko programirano predvsem za določene poklice in specializirana dela.

Naša družbena ureditev zahteva od delovnega človeka veliko več kot samo ob-

vladanje postopkov dela na določenem delovnem mestu. Za tisto »veliko več« nismo skrbeli v zadostni meri. Poslovni proces

»Plodna letina«

Rotunda

razdelitve in porabe. Pri tem nastopa kot samostojna gospodarsko-pravna oseba, ki ima povsem določen poslovni predmet.

Določena dejavnost podjetja (proizvodnja, storitve) mora biti registrirana pri gospodarskem sodišču kot poslovni predmet, ki se lahko ob predhodnem vpisu ali izpisu iz registra gospodarskih organizacij spreminja.

Poslovanje podjetja je registriran proces dela (POSLOVNI PROCES PODJETIJ), ki se opravlja v skladu z njegovim poslovnim predmetom (IZDELKI, STORITVE) in je trajna dejavnost od ustanovitve do prenehanja podjetja.

Tako kot delovni proces, delimo tudi poslovni proces na njegove sestavne dele — ELEMENTE.

Elementi poslovnega procesa so:

— DELOVNA SREDSTVA (zemljišča, gradbeni objekti, delovne naprave — stroji...);

— DELOVNI PREDMETI (nabavljene surovine, energija, lastna nedokončana proizvodnja, gotovi proizvodi...)

— STORITVE (tako imenovane usluge, in sicer notranje ali interne in zunanje ali eksterne);

— DELOVNA SILA.

Izhodišče vsakega poslovnega procesa je delo samo. DELO JE ZAVESTNA, VNA-PREJ PREMIŠLJENA IN SMOTRNO ČLOVEKOVA DEJAVNOST, KI SE OPRAVLJA Z DOLOČENIM NAMENOM.

Poslovni proces še ni mogoč, če razpolagamo samo z DELOVNO SILO, ampak so pri vsakem poslovnem procesu potrebni še DELOVNI PREDMETI IN DELOVNA SREDSTVA, ki posredujejo med delovnimi predmeti in delovno silo.

Poslovni proces vsakega podjetja je v mnogočem odvisen od raznih storitev, ki jih ne moremo všteti niti med delovne predmete niti med delovna sredstva, še manj pa med delovno silo. Tipični primeri storitev so: prevozne storitve, popravila, storitve PTT, bank in številne druge.

OSNOVNA SREDSTVA

K osnovnim sredstvom prištevamo:

— zemljišča (prostor, na katerem posluje podjetje),

— zgradbe (obratne, upravne, skladišča, kanale, mostove idr.),

— delovne priprave:

a) **stroje** — energetske in delovne;

b) **naprave in napeljave**: energetske, proizvodne, prevozne,

c) **orodje**: strojno ali ročno,

d) **inventar**: obratni in poslovni;

— dolgoletne nasade,

— patente, licence in druge pravice,

— zagonske naložbe.

Delimo jih

— na osnovna sredstva v uporabi;

— na osnovna sredstva izven uporabe;

— na osnovna sredstva v pripravi;

— na denarna sredstva osnovnih sredstev;

— na terjatve iz osnovnih sredstev.

Zaradi lažjega razumevanja bomo obravnavali od osnovnih sredstev le zgradbe in delovne priprave (stroji, naprave, orodje...), ki nastopajo v poslovnem procesu kot DELOVNA SREDSTVA. Ta delovna sredstva pri poslovnem procesu ne spremenijo svoje oblike, temveč vstopajo v proces le s svojimi lastnostmi, ki se postopoma izrabljajo. Sposobnost delovnih sredstev merimo s količino in kvaliteto izdelkov v neki časovni enoti, to je zmogljivost (kapaciteta). Razlikujemo maksimalno (največjo), minimalno (najmanjšo) in optimalno (najprimernejšo) zmogljivost.

Če zmogljivosti delovnih sredstev ne poznamo ali da zaradi slabe organizacije dela zmogljivosti vseh delovnih sredstev niso usklajene, ugotovljamo, da je stopnja uporabe zmogljivosti zelo nizka.

Delovna sredstva se sicer pri uporabi ne spreminjajo, vendar moramo upoštevati, da nastopa:

— fizična obraba in

— fizično staranje.

Fizična obraba delovnega sredstva je odvisna od časa njegove uporabe ali drugače rečeno, je sorazmerna z obsegom proizvodnje. Fizično staranje pa ni posledica uporabe delovnega sredstva, marveč nastopa tudi tedaj, kadar delovno sredstvo ni v uporabi («zob časa»).

Delovno sredstvo lahko postane nekoristno zaradi njegove tehnične in gospodarske zastarelosti. Nova, boljše delovna sredstva izpodrivajo starejša, dasiravno ta še niso izrabljena, in sicer v taki meri, da se jih ne izplača več uporabljati. V tem primeru govorimo o **tehnični zastarelosti** delovnih sredstev. Če pa za delovno sredstvo ni primerne delovnega predmeta (izdelka), postane nekoristno in ugotovimo, da je **gospodarsko zastarelo**.

Kako pridobimo delovna sredstva?

Podjetje jih pridobi predvsem na dva načina:

— z nakupom ali

— z najemom (zakupom).

Če izdelamo delovno sredstvo v lastnih obratih, je to nakup, kjer se pojavlja podjetje kot kupec in prodajalec. V tem primeru je lahko delovno sredstvo celo cenejše, če izkoristimo rezervne kapacitete npr. obdelovalnih in vzdrževalnih obratov.

Če vzamemo delovno sredstvo v najem, plačujemo le najemnino. V naši družbeni ureditvi podjetje z nakupom delovnih sredstev ne postane lastnik, temveč pridobi le pravico upravljanja s temi delovnimi sredstvi.

Za nakup delovnih sredstev mora podjetje razpolagati z denarnimi sredstvi, s katerimi pokriva:

— kupno (fakturno) ceno delovnega sredstva, morebitni prometni davek in carino pri uvozu,

— stroške dostave (transporta) delovnega sredstva,

— stroške sestavljanja (montaže) delovnega sredstva.

Pri uporabi delovna sredstva postopoma izgubljajo svojo prvotno vrednost. Ta vrednost v bistvu prehaja na proizvode. S prodajo proizvodov se ta del sredstev v denarni obliki vrača in s temi sredstvi izvršimo nakup novega, boljšega delovnega sredstva.

To je bistvo procesa AMORTIZACIJE delovnih sredstev.

Kaj je amortizacija:

Amortizacija je obnavljanje sredstev z denarnimi sredstvi, ki jih zbiramo od prodanih proizvodov, katere smo izdelali s pomočjo teh delovnih sredstev.

Vprašamo se, v kakem času naj delovno sredstvo prenese svojo vrednost na proizvode. Odgovor je: v NAJKRAJŠEM možnem času. Seveda to ni odvisno le od razumevanja pomena hitrega obnavljanja, temveč od pogojev, ki jih nudi kalkulacija lastne cene izdelka in politika amortizacije, ki jo vodi podjetje.

Razlikujemo:

— funkcionalno amortizacijo;

— časovno amortizacijo:

a) enakomerno (linearno) časovno amortizacijo,

b) padajoče (degresivno) časovno amortiziranje,

c) rastoče (progresivno) časovno amortiziranje.

Pri funkcionalnem amortiziranju prenašamo vrednost delovnega sredstva v znesku (din) na izdelek ali uro obratovanja. Torej višina prenesene vrednosti zavisi od števila proizvodov ali števila opravljenih ur.

Amortizacija na mersko enoto =

$$\frac{\text{nabavna vrednost delovnega sredstva}}{\text{število merskih enot v življenjski dobi}}$$

Na primer:

vrednost peči : 10 milijonov S din
predvidena količina : 10.000 ton proizvodnje

$$\text{amortizacija na mersko enoto (t)} = \frac{10.000.000}{10.000} = 1.000 \text{ din/t proizvoda}$$

Ko je peč proizvedla 10.000 ton železa, je amortizirana, ker smo s prodajo železa odvedli za amortizacijo $10.000 \times 1.000 = 10$ milijonov starih dinarjev.

Če ob koncu življenjske dobe ohrani delovno sredstvo še vrednost starega materiala, lahko za toliko zmanjšamo njegovo nabavno vrednost.

Časovno amortiziranje

Po tem načinu amortiziranja moramo najprej določiti življenjsko dobo delovnega sredstva oziroma čas, v katerem želimo to delovno sredstvo amortizirati.

S tem ko smo določili življenjsko dobo delovnega sredstva, pa še ni rešeno vprašanje njegove letne amortizacije. Ni namreč nujno, da bi bila vsako leto do konca življenjska doba delovnega sredstva povsem enaka.

Pri enakomernem časovnem amortiziranju je letni znesek amortizacije vedno enak, zato se tudi letna amortizacijska stopnja ne spreminja.

Pri padajočem časovnem amortiziranju obračunamo največji znesek amortizacije v prvem letu, nato se zmanjšuje in je najmanjše v zadnjem letu. To pomeni, da vsaj deloma upoštevamo sposobnosti stroja, ki se s starostjo zmanjšuje. Za izračun padajoče časovne amortizacije poznamo več metod.

Naslednja oblika amortizacije je **rastoče časovno amortiziranje**, ki v primerjavi s padajočim časovnim amortiziranjem predvideva prvo leto najmanjši znesek amortizacije, nato se povečuje in je največji v zadnjem letu. Ta način amortizacije najde opravičilo le takrat, kadar delavci v začetku še ne poznajo dovolj novih strojev in njihove zmogljivosti še niso optimalno izkoriščene. Če nova osnovna sredstva, ko je stopnja uporabe zmogljivosti nizka, obremenimo s polno amortizacijo, je lastna cena izdelkov tako visoka, da ne pokriva vseh stroškov in lahko se pokaže izguba.

Kaj je revalorizacija?

Revalorizacija pomeni **ponovno ovrednotenje delovnih sredstev**, ki je pri nas urejeno s predpisi in ga podjetje ne more izvesti poljubno vsako leto. Lahko pa podjetje spremeni amortizacijski letni znesek ali stopnjo, vendar je amortizacijska osnova stara nabavna vrednost.

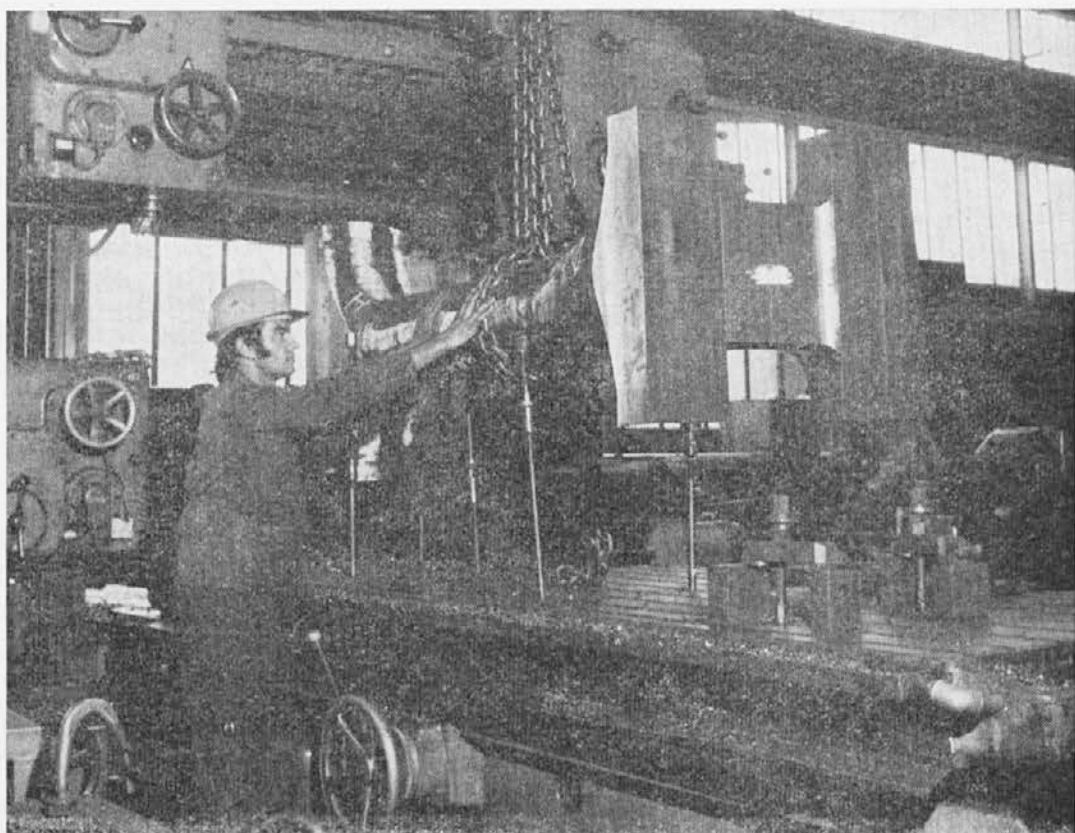
Kdo določa amortizacijsko stopnjo?

Že prej smo ugotovili, da je amortizacijska stopnja delež amortizacijske osnove, izražen v odstotkih, ki ga odvajamo vsako leto za obnovo delovnih sredstev.

Višina amortizacije vpliva tudi na ostvarjeni finančni uspeh, ki je navadno obdavčen, zato imajo vse države predpise o amortiziranju delovnih sredstev.

Po letu 1965 dohodek podjetij pri nas ni več obdavčen, zato je odpadlo omejevanje amortizacije iz tega razloga. V svetu so navadno predpisane največje, pri nas pa najmanjše amortizacijske stopnje. Povečanje stopenj amortizacije prek predpisanih najmanjših je povsem prepuščeno podjetjem samim. Vsako podjetje vodi politiko amortiziranja, tj. obnavljanje delovnih sredstev v okviru danih pogojev. Lahko uporablja katerokoli obliko oziroma metodo amortiziranja. Pri nas imamo običajno **skupinsko amortiziranje**, to pomeni, da obračunamo amortizacijo od nabavne vrednosti posamezne skupine delovnih sredstev, čeprav so nekatera delovna sredstva iz te skupine že brez vrednosti.

Osnovna sredstva izven uporabe so tista, ki jih podjetje trajno ne uporablja. S tem ni rečeno, da niso uporabljiva. Taka sredstva je najbolje prodati vsaj za zne-

Natančno in previdno

sek, ki je najmanj tako velik kot neodpisani del nabavne vrednosti. Kolikor podjetje proda še neodpisano osnovno sredstvo za nižji znesek, kot je neodpisani del, mora razliko kriti iz rezervnega sklada. Tako osnovno sredstvo lahko podjetje tudi prenese na druge gospodarske organizacije (**brezplačni prenos**).

Osnovna sredstva v pripravi so sredstva, ki še niso usposobljena za uporabo. Delimo jih:

- na zaloge investicijskega materiala in nevrgrajene opreme,
- na nedograjene zgradbe in opremo v izdelavi ali sestavljanju.

Osnovna sredstva v pripravi se še ne amortizirajo. Takoj ko je kako osnovno sredstvo usposobljeno za uporabo, čeprav ga podjetje še ne uporablja, ne spada več med osnovna sredstva v pripravi. Njegova nabavna vrednost (osnova za amortizira-

nje) je dokončna in se praviloma mora pričeti amortizirati.

Denarna sredstva osnovnih sredstev

Amortizacijska sredstva so bila pri nas vrsto let po predpisih izločena in namenjena samo nakupu osnovnih sredstev. To pomeni, da smo ta denarna sredstva prištevali med osnovna sredstva. Sedaj teh predpisov ni več in lahko amortizacijska sredstva uporabimo kot obratna sredstva v druge namene.

Terjatve iz osnovnih sredstev

Na primer gradbeno podjetje zahteva predujem za gradnjo zgradb podjetja. V tem primeru ta sredstva niso več obratna sredstva niti še osnovna sredstva, temveč jih obravnavamo kot terjatve iz osnovnih sredstev.

(Se nadaljuje)

STROKOVNA POSVETOVANJA IN RAZISKAVE

PRVA KONFERENCA ZVEZE JUGOSLOVANSKIH INŽENIRJEV IN TEHNIKOV O TEMI »DELOVNE ORGANIZACIJE IN SISTEM ZNANSTVENIH INFORMACIJ

Konference v času od 8. do 12. novembra v Beogradu se je udeležilo veliko število delegatov iz najrazličnejših podjetij in ustanov ter specializiranih dokumentacijskih centrov iz vse Jugoslavije.

Skupno je bilo podanih 82 strokovnih referatov in mnogo diskusijskih prispevkov, vsak dan pa je bilo tudi prikazanih več filmov poleg stalne razstave sredstev za informacije. V času konference je bil odprt tudi sejem jugoslovanske knjige.

Zaradi obsežne tematike in zelo različnih področij, ki so jih obravnavali posa-

mezni referati, je bilo delo celotne konference razdeljeno v šest sekcij, ki so obravnavale:

1. sekcija — Izgradnja sistemov znanstvenih informacij,
2. sekcija — Specializirane institucije v sistemu znanstvenih in strokovnih informacij v naši državi,
3. sekcija — Informacijski sistemi v delovnih organizacijah,
4. sekcija — Znanstveni in strokovni kadri kot uporabniki in tvorci znanstvenih in strokovnih informacij,
5. sekcija — Avtomatična obdelava znanstvenih informacij,
6. sekcija — Strokovno šolanje in znanstvene informacije.

Posvetovanje je v celoti doseglo svoj namen in z učinkovito izmenjavo izkušenj

med dokumentaristi najrazličnejših področij mnogo pripomoglo k nadaljnjemu razvoju na tem področju. Kompletni referati so na razpolago v naši strokovni knjižnici in nam bodo pri delu na področju izpopolnjevanja naše informacijsko dokumentacijske dejavnosti vsekakor mnogo koristili.

Železarna Ravne je v okviru 3. sekcije sodelovala z referatom Rodič — Močilnik: »Sistem informacij in dokumentacije v železarni Ravne«. Informacija o naši organizaciji INDOK dejavnosti je vzbudila precejšnje zanimanje in bila v okviru diskusije posebej pohvaljena. Bilo je zelo prav, da smo na tem posvetovanju aktivno sodelovali, ker vse to širi ugled in splošno dobro ime železarne Ravne, zato tudi v prihodnje pomena sodelovanja na tako pomembnih posvetovanjih ne bomo smeli spregledati.

Jože Rodič, dipl. inž.

BREZDIMNA OKSIDACIJA JEKLA

Oksidacijo jeklene kopeli lahko opravimo brez tvorbe rjavega dima z direktnim vpihovanjem oksidov v prahu.

V septembru leta 1970 je bila na univerzi v Sheffieldu konferenca, ki naj bi rešila problem prahu in dima, izhajajočega med oksidacijo jekla v kopeli. Takrat so ravno uvedli novi postopek direktnega vpihovanja škaže v prahu s stisnjenim zrakom. Naj navedemo nekaj podrobnosti o tem postopku.

Za zmanjšanje vsebnosti ogljika jeklarji praviloma uporabljajo kisik, ki povzroča burno kuhanje kopeli. Ponavadi opravijo legiranje posebej. Zaradi vpihovanja kisika izhaja gost rjav dim. Novi postopek, ki so ga razvili pri družbi Steel Castings Research and Trade Association v Sheffieldu, se temu izogne, ker se pri njem vpihuje direktno v kopel jekla kovinski oksid v prahu. Prah je lahko katerikoli tip že-

lezovega oksida: drobljena škaja, koncentri rude ali koncentri od sinternih naprav. Uporaba te ali one vrste je odvisna od cene in od tega, katero imamo na voljo.

Oksidacijo in legiranje lahko opravimo hkrati, če uporabimo prah, ki vsebuje okside legirnih elementov, npr. niklja ali molibdena. To je važna novica za jeklarje. Nosilni plin je stisnjen zrak, ki injektira prah skozi porabno cev, vendar je poraba cevi mnogo manjša kot pri vpihovanju kisika. Izkuhavanje ogljika lahko reguliramo in vnaprej določimo. Hitrost odpravljanja ogljika je zadosti velika, da se zagotovo zmanjša tudi vsebnost vodika in dušika.

Reakcija je endotermna, vendar lahko reguliramo temperaturo v peči med vpihovanjem s kontroliranim dovajanjem toplote. Tudi fosfor lahko odpravimo, če primešamo prahu škaže tudi prah apna. Če je potrebno, lahko zmanjšamo tudi vsebnost kroma in mangana, tako da kuhamo pri nizki temperaturi. Po drugi strani pa lahko vpihavamo celo grafit.

Ta novi postopek so uspešno uporabili pri obločnih električnih pečeh do kapacitete 120 ton, pri martinovkah in aktivnih mikserjih vroče kovine vsebnosti do 600 ton. Najvažnejše pri vsem pa je to, da se med vpihovanjem mešanice zraka in prahu ne tvori nič dima.

Brezdimna rafinacija so doslej skrbno preizkusili pri nizko legiranih jeklih, rafinacija nerjavečih jekel ali jekel z visoko vsebnostjo kroma pa še ni zadovoljivo uspela. Če nič drugega, bo brezdimna rafinacija značilno prispevala k naporom za preprečitev onesnaženja zraka v jeklarnah po vsem svetu.

Patent je prijavljen v Veliki Britaniji in 13 drugih deželah. Objavljeno pa je bilo tudi gradivo s prve konference o vpihovanju prahu v jekleno kopel.

(Objavljeno v Modern Casting, avtor H. T. Hall.)

S. Lenasi, dipl. inž.

ŽELEZARSKÉ ZANIMIVOSTI

Jugoslavija. Železarna Smederevo pospešeno gradi popolnoma novo železarno, ki bo proizvajala 2,5 milijona ton jekla. Železarna bo imela dva plavža, štiri konvertorje, valjarno pločevine in hladno valjarno tanke pločevine. Poleg teh obratov bodo zgrajeni še: aglomeracija za pripravo rude, velika kisikarna, ki bo poleg kisika izdelovala še dušik, argon in druge plemenite pline, energetski obrat za stisnjeni zrak, čiščenje vode, čiščenje plina ter proizvodnja pare, dalje še velika mehanična delavnica za vsa popravila in vzdrževanje.

Dne 28. septembra 1971 je bila velika svečanost, ko so odlili prvo šaržo iz novega plavža. Od tega datuma dalje plavž redno obratuje in proizvaja dnevno 800—1500 ton grodlja. Kasneje bodo proizvodnjo povečali na 2000 ton dnevno z uporabo butana in kisika. Predvidevajo, da bo to doseženo že 1. maja naslednjega leta. V kratkem bodo vključeni v obratovanje plavža tudi trije računalniki, ki bodo vodili celoten proces od priprave rude do vlijanja. To bo prvi plavž v Jugoslaviji, ki ga bodo vodili računalniki in bo človek le načrtoval ter sestavljal program dela.

Jeklarna bo imela štiri kisikove LD konvertorje kapacitete 85 ton za šaržo. Letno bodo odlili 2,5 milijona ton jekla na konti napravah navpičnega sistema. Zanimivo je, da smatrajo konti vlijanje za tako zanesljivo, da sploh ne predvidevajo vlijanje jekla v kokile. Dalje predvidevajo uporabo argona za čiščenje jekla v ponovci in za zaščito curka. Jeklarna bo imela tudi poseben obrat za čiščenje, zidanje in pripravo ponove ter vmesnih ponove.

Celotna železarna je grajena na tipični ruski način, med obrati je veliko prostora in celo med tiri in cestami. Vse je zavarovano pred mrazom in snegom, transportni trakovi, vodovodi, plinovodi, baje tako, da mraz in sneg ne ovirata obratovanje niti v najhujši zimi.

Albanija se je tudi zganila in pričela graditi integralno železarno v mestu Elbasan. Predelovala bo lastno rudo iz pogorja Polisit ter izdelovala pločevino in betonsko železo.

Japonska kriza se nadaljuje, saj bo v letu 1972 ponovno zmanjšan izvoz v LR Kitajsko. Vzroki so dvojni. Prvi je v tem, da LR Kitajska pospešeno gradi nove železarne, drugi pa je politični, saj je Japonska nasprotovala sprejemu LR Kitajske v OZN.

Poznavalci razmer smatrajo, da je politični vzrok odločilen, ker Kitajska še vedno uvaža velike količine jekla iz drugih držav.

Dipl. inž. Rado Jelerčič

Zelo jasno

Mlada žena je peljala svojega moža s plesa domov.

»Srček,« je vprašala, »si utrujen?«

»Ja, ljubica!« je zazelhal.

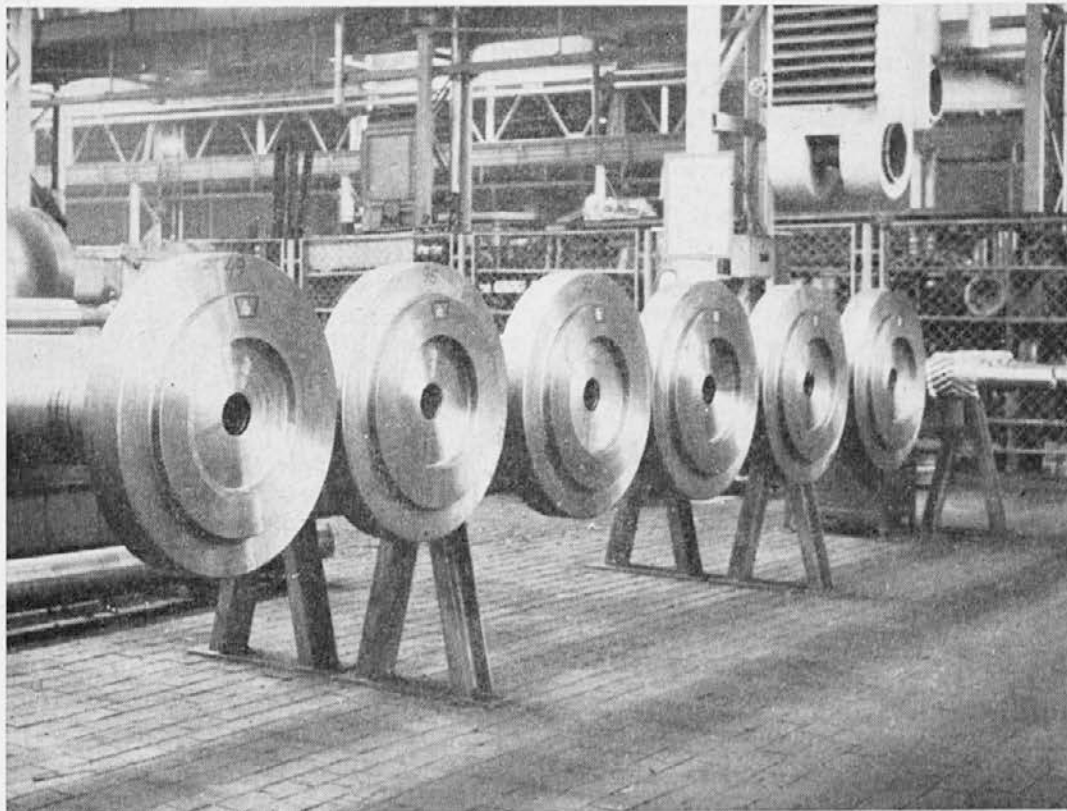
»Zelo utrujen?«

»Ja!«

»Grozno utrujen?«

»Ja!«

»Preveč utrujen?«

Velikani

KULTURNA KRONIKA

SLIKARSKA RAZSTAVA RAVNE 71

Prireditelji sicer težko ocenjujejo uspešnost ali neuspešnost lastne prireditve, vendar lahko zapišemo, da je razstava slikarske kolonije Ravne 71 uspela. Za propagando je bilo poskrbljeno, kot doslej še ne: začeli so pravzaprav pri RTV v svoji prilogi Dela, nadaljevali smo s pomočjo profesorjev v višjih razredih osnovne šole, končno pa povabili še z vabili in plakati.

Ko to pišemo, še ne vemo, kakšen odmev je razstava doživela zunaj Raven. Naša laična, ljubiteljska oznaka tega, kar smo videli, pa je naslednja: tako kvalitetne skupinske razstave sedmih avtorjev na Ravnah še ni bilo.

Boštjana smo opisali že ob njegovi samostojni razstavi v Slovenj Gradcu, zato bi danes povzeli le to, da je s svojim modernim realizmom upravičil zaupanje in da njegov prikaz koroške pokrajine lepo dopolnjuje dela drugih razstavljalcev.

Pandur, specialist za olja in znan kot izreden interpret rodnega Prekmurja, svojih panonskih ravnin, je razstavil osem pastelov, torej tehniko, ki na terenu veliko prej kot olje zabeleži motiv. Njegovi pasteli kažejo tanek čut za značilnosti koroške pokrajine in njene posebnosti, roko mojstra in izbor esteta, ki je od dobrega poslal na razstavo najboljše.

Perko nam je znan po svoji retrospektivni razstavi v Slovenj Gradcu, še bolj pa po 13 reprodukcijah v lanskem stenskem koledarju, od katerih mnoge srečamo obešene po stenah kmečkih in delavskih domov. Na Ravnah je ustvaril in razstavil tri olja, gvaš in štiri risbe.

S svojim pristopom k delu ter s pojmovanjem umetnosti bi ta umetnik zaslužil sicer posebno obravnavo, vendar to v okviru tega zapisa ni možno. Na kratko: Perko v vsako svoje olje vnaša vso svojo osebnost, svojo življenjsko usodo, svoj po-

gled na svet. Zato je njegov Večni krog sicer res stara cerkev na Muti, je pa tudi simbol večnega življenjskega kroga, ki se začne s krstom in konča s pogrebom. Popolnoma drugačna je sončna in zračna hribovska jesen na Suhem vrhu, drugačna Domačija nad Mežico, drugačen spet Šentlenart, čigar pejzaž je zopet ozadje, okvir in štimunga za prikaz slikarjeve duše. Risbe so utrinki s poti po naši deželi, vsaka zase majhna dragocenost.

Polakovo prefinjeno paleto poznamo že od lani. Če bi bilo treba izbrati slikarja in na njegovih delih razložiti šolarjem, zakaj barvna fotografija ne predstavlja prav nobene konkurence slikarjem, bi se odločili prav za Polaka. Široka poteza čopiča, suvereno obvladanje tehnike, barvna harmonija, dojemanje in podajanje bistvenega, vse to v enem je tako tipično Polakovo, da je samo zase njegova signatura.

Ravnikar je star znanec železarne. Že deset let pred našo prvo kolonijo je slikal pri nas, zdaj pa je že drugič tudi razstavljaj. Specialist za akvarel, ki ga je povzdignil v »moško« tehniko, romantik z ljubeznijo do častitljivih starin, pa naj gre za stare železarske obrate, razdrapane hribovske bajte ali čudno skrivenčeno drevje, ostaja zvest svojemu plemenitemu, žlahtnemu realizmu, ki najde med preprostimi ljudmi in izobraženci največ odmeva in mu je to stalna potrditev vrednosti.

Seljak — Čopič, ki ga poznajo slovenski poslanci po freskah v skupščini, slovenski šolarji pa po številnih ilustracijah mladinskih knjig, je poleg Ravnikarja pri nas edini v tej koloniji slikal železarno. Od vseh razstavljalcev najbolj moderen, na videz najbolj težak, ima v resnici vsako sliko, vsako ploskev na sliki tenko preštudirano. Gre mu za to, da prodre v bistvo stvari in da s čimbolj skopimi sredstvi to bistvo upodobi. Če je rezultat za realizma

Dober tek!

vajene oči nenavaden, pa vsakdo še zmeraj natanko spozna tudi brez podpisov, kaj Seljakove slike predstavljajo. Razumevanje Seljakovega slikarstva je ključ za razumevanje modernega slikarstva nasploh.

Vidic se predstavlja z osmimi pasteli. Poznamo ga kot ilustratorja Prežihovega zbornika. Takrat, ko je zbiral gradivo za ilustracije, je našo pokrajino dodobra spoznal. Le tu in tam je zdaj segel vanjo, odločil se je za upodobitev značilnih koroških detajlov — koleselj, jarem in druga taka kmečka »ropotija« mu je zapela na slikah.

To je skop, morda preskop prikaz razstave, ki je seveda govorila svojo lastno umetniško govorico in doživela odmev, kakršnega pisana beseda o slikah itak nikoli ne more dati.

DELO KULTURNIH SKUPNOSTI

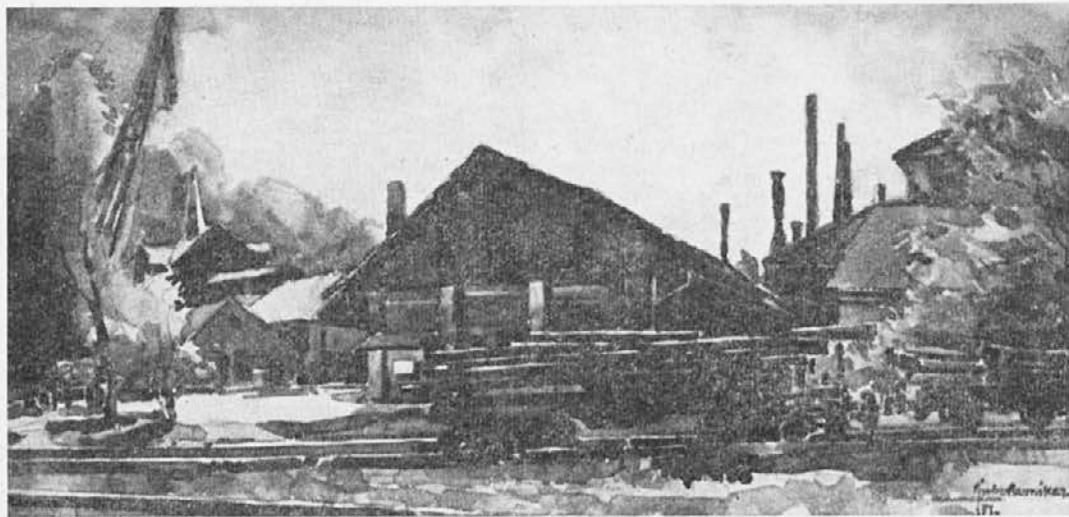
Kulturne skupnosti so silno mlada organizacijska oblika kulturne dejavnosti. Nič čudnega torej ni, če zaenkrat še ne morejo pokazati dosti več kot zapisnike sej in posvetovanj, načrte in predloge, in to skoraj brez izjeme od republiške kulturne skupnosti do občinskih.

Pri tem je nekaj stvari razveseljivih, nekaj pa zaskrbljujočih. Razveseljivo je, da predsedstvo republiške kulturne skupnosti že od vsega začetka stremi po čim tesnejšem sodelovanju s temeljnimi kulturnimi skupnostmi ter njihove predloge in mnenja obravnava z vso potrebno resnostjo; razveseljivo je nadalje, da prodira kultura na dnevne rede sej družbenopolitičnih organizacij in v podjetja, zaskrbljujoč pa je pojav, da se nekaterim, po imenu prominentnim kulturnikom bodisi nikamor ne mudi, bodisi kažejo neko mlačnost, češ saj itak ne bo nič drugače, kot je bilo doslej.

Nadalje ni čisto nič razveseljivo, da je čutiti nekakšno šablono dejavnosti in oblik dejavnosti, ki naj bodo tudi v prihodnje s a m o takšne, kot so bile pač že deset let,

Ljubo Ravnikar, Kruh in med (akvarel)

Ljubo Ravnikar, Iz železarne (akvarel)

ni pa poseganja npr. na več kot kritično področje kinematografije v kraju, na področje televizije pa še kam tja k oblikam množične kulture, ki teče svojo močno stalno pot mimo vseh letnih kulturniških načrtov, ne da bi se kdo spomnil, kako se vsaka reka da regulirati, kontrolirati in koristno usmerjati.

Vsekakor dovolj tem za konkretne diskusije, konkretne akcije, in če ne gre drugače, tudi za konkretne zamere.

SEZONA JE TU

20. novembra tl. je v Domu kulture na Ravnah gostoval kvaliteten pevski zbor akademikov iz Ljubljane. Šteli se sicer nismo ali je bilo več tistih na odru ali onih v dvorani, pač sitna zadeva. Koliko so k temu prispevale vstopnice po 5 dinarjev, ne vemo. Ravenčani se spet enkrat nismo izkazali.

Na proslavo visoke obletnice pevskega

zboru pliberške Edinosti smo poslali svoje zastopnike s spominskimi darili. Iz Celovca in Ljubljane so prav tako prišli voščiti in je bilo srečanje prisrčno.

Sezona je torej tu in kultura hvala bogu prihaja v kraj in raste v njem ne glede na bolj ali manj plodne kulturniške seje.

ŠOPEK MAVRELOVIH PESMI

Ta mesec je izšla drobna knjižica v platno vezanih pesmi zadnjega koroškega bukovnika — ljudskega pesnika Blaža Maverla. Pravijo, da je nekot moral kravo prodati, da je v samozaložbi izdal svoje verze. Zdaj mu to ni bilo potrebno, ker jih je izdalo gozdno gospodarstvo v Slovenj Gradcu. Uvodno besedo je napisal dr. Franc Sušnik, za 10 dinarjev pa je mogoče kupiti knjižico tudi na ravenski gozdni upravi.

Kaj več bomo o njej napisali v 1. številki Koroškega fužinarja leta 1972.

n. r.

S KNJIŽNE POLICE

Z današnjo številko začinjamo objavljati v našem glasilu kratke vsebine in oznake novejših knjig, ki jih izdajajo slovenske založbe. Pregled seveda ni popoln in je nekoliko osebno izbran iz biltena, ki ga za svoje bralce redno izdaja Mariborska knjižnica (dovolili so nam ponatis in se jim zanj zahvaljujemo). Vseeno je v njem za vsak okus nekaj — po vrsti iz izvirnega slovenskega leposlovja, iz tujih književnosti ter iz znanosti in poljudne znanosti. Trudili se bomo, da bo rubrika kolikor mogoče redna. Opisane knjige si je mogoče izposoditi v ravenski splošno izobraževalni knjižnici in v študijski knjižnici. Če bo koga vsebina toliko zamikala, da se bo potrudil h knjigi, bo naša rubrika opravičila svoj obstoj.

Urednik

MATEVŽ HACE: KRONIKA STARE STREHARJEVE DRUŽINE. CZ, Ljubljana 1971; 223 str.

Delo je prava kronika ne le vsega, kar je zadelo Streharjevo družino, temveč dogajanj v času od leta 1805 do 1888. Pišeta jo dva člana Streharjeve družine, sprva Tomaž, francoski vojni ujetnik in kasneje kmet in »izdelovalec čebrič, keblíč, kadi, sodov in povrhu še cerkveni ključar«, za njim pa njegov sin Luka. Nadaljevanje se vsiljuje samo po sebi in tudi avtor sam ga je napovedal s tem, da je zapisal na koncu: »Konec prvega dela kronike!« Vsebinska kronika so dogajanja v slovenski vasi v dobronem delu 19. stoletja.

MIMI MALENŠEK: POJOČI LABODI. I, II. Državna založba Slovenije, Ljubljana 1970—1971; 412 + 499 str.

Romansiranim biografijam pomembnih slovenskih mož, ki jih je že doslej napisala Mimi Malenšek (Trubar, Hren, Gallus), se pridružuje sedaj roman o dveh vidnih slovenskih modernistih, o Ketteju in Murnu. Roman v dveh delih je okvirno vezan na slovenske razmere ob prelomnici 19. in 20. stoletja in na majhno skupino ljudi, »ki si je prizadevala, da bi razmaknila meje slovenskega duhovnega prostora in vpeljala vanj nove tokove tedaj zelo razgibanega evropskega kulturnega življenja«. Pisan je v moderni pripovedni tehniki, ki jo odlikujejo notranji monologi, fabulativna strnjjenost in stilna prečiščenost.

IVAN POTRČ: NA KMETIH. Roman. Mladinska knjiga, Ljubljana 1971; 316 str.

Delo je ponatis do takrat enega najuspešnejših literarnih proznih tekstov po drugi svetovni vojni (prvič je izšel leta 1953 pri SKZ). Po filmu Rdeče klasje, ki je posnet po njegovi predlogi, je postal roman še popularnejši in dostopnejši širšemu občinstvu. Napisan je v obliki izpovedi kmečkega fanta Hedla, ki je bil zaradi umora obsojen v ječo. Mimo Hedlove osebne tragične zgodbe se kažejo v romanu tudi povojne razmere v štajerskem kmečkem življenju.

SLAVA RAKOVA: SOBA ŠT. 184. Dnevnik zločinke. PZ, Murska Sobota 1971; 312 str.

Roman je drugo delo Slave Rakove in opisuje njeno lastno usodo, ko je po nesreči ubi-

la svojega moža in bila zaradi tega obsojena. Delo je v resnici dnevnik vsakdanjih doživetij, stikov in soočenj zapornic od pisateljicnega prihoda v zapor do njene izpustitve. Mimo lastnih doživetij avtorice se srečujemo v romanu še z množico drugih likov in usod vse od zapornic pa do pazniškega osebja.

ERSKINE CALDWELL: GRETTA. Roman. Prešernova družba, Ljubljana 1971; 195 str.

V Caldwellovih romanih (roj. je 1903 na ameriškem jugu) je čutiti sočustvovanje z junaki, ki ne vedo, kaj je narobe z njimi, ne vedo, kako naj se ognejo nesrečam, in so uklenjeni v sive mreže neke usodnosti. Taka je tudi srednja junakinja pričujočega romana Gretta, ki se — osamljena — od mladosti vdaja moškim in tudi v srečnem zakonu tega ne more opustiti. Vseskozi se zaveda, da z njenim življenjem nekaj ni v redu, a si ne more pomagati. Romanu je očiten tudi socialni prizvok.

SINCLAIR LEWIS: SODNIK TIMBERLANE. Roman o možeh in ženah. Založba Obzorja, Maribor 1971; 392 str.

Prvi ameriški Nobelov nagajenec Sinclair Lewis (1885—1951) je bil mojster v prikazovanju sodobne Amerike. Sodnik Timberlane je njegovo poznejše delo in se dogaja v malomeščanskem okolju ameriškega srednjega zahoda tik pred minulo vojno in med njo. Ugleđen, osamljen sodnik v Minnesoti spozna med sodno obravnavo mlado, čedno dekle Jinny in se kljub odporu okolice in razlike v letih poroči z njo. Toda zakon ne gre. Usoden zanj postane Timberlanov najboljši prijatelj Bradd. Jinny zapusti sodnika, toda tudi Bradd jo zavrže, vendar se nazadnje vse le še dobro konča. Delo odlikuje mojstrski oris značajev in okolja.

LORENZ MACK: JOB IN PODGANE. Roman. Založba Obzorja, Maribor 1971; 175 str.

Pisatelj tega romana, Lorenz Mack, je doma iz Borovelj na Koroškem. Kaže, da je tudi glavni junak romana Matthias Weratschig, ki govori »tuj jezik«, slovenskega porekla, zato je zgodba njegovega jobovskega življenja skoroda simbolična. Po vseh nesrečah, ki so ga doletele v življenju (nazadnje je v plazu in povodnji izgubil ženo in vse otroke), se Matthias na starost napoti v mesto, da bi vsaj tu našel kanček toplote. Toda ta pot se izkaže za najhujšo preizkušnjo. Kot kurjač preživi celo dolgo zimo v kleti nebotičnika, se izolira od vseh ljudi in se sprijatelji z dvema podganama, ki mu edini delata družbo. Toda to prijateljstvo ga stane službo, saj je kaj takega za brezdušne uradniške možgane nekaj nedopustnega. Z lahkim srcem in za razočaranje bogatejši se Matthias odpravi nazaj v sneg in mraz.

GUSTI STRIDSBERG: MOJIH PET ŽIVLJENJ. Založba Obzorja, Maribor 1971; 463 str.

Pisateljica in publicistka Gusti Jirku-Stridsberg se je na svoji skoroda pustolovski življenjski poti spoznala tudi z našimi kraji, saj je dolga leta živelja v koroško-štajerskem predelu Slovenije. Z našim kulturnim življenjem je povezana tudi po prevodih Cankarjevih del v nemščino. V pričujočem avtobiografskem romanu pripoveduje na napet način o svojem življenju, ki jo je vodilo od stare Avstro-Ogrske prek Jugoslavije, Stalinove SZ, Španije do Švedske, kjer zdaj živi. Njena pripoved je zelo osebno obarvana, pet življenjskih postaj pa ji pomeni: Avstrija, veliko cesarstvo — majhna republika; Jugoslavija, balkanski feudalizem — balkanizirana demokracija; Stalinova Moskva, svoboda je meščanski predsodek; Španija, neznančev junaški ep; Švedska, srednja pot načelnega humanizma (tako je tudi naslovljena posamezna poglavja).

FRED LAWRENCE GUILLES: NORMA JEAN. Življenje Marilyn Monroe. Lipa, Koper 1971; 448 str.

Avtor življenjepisa znane filmske zvezde Marilyn Monroe (s pravim imenom Norma Jean) je v tem delu opisal njeno življenje in njeno filmsko kariero kot pravi biograf. Zato delo ni roman, temveč temeljito dokumentirana študija o življenju te velike igralkice.

ALEKSANDER JAKOVLEVIČ LERNER: PRINCIPI KIBERNETIKE. Tehnička knjiga, Beograd 1970; 356 str. (sh.).

Knjiga je prevod iz ruščine. Njen avtor A. J. Lerner je pisec številnih znanstvenih del, ki so znana ne le v SZ, temveč širom po svetu (Anglija, Francija, ZDA itn.). Na akademiji znanosti v SZ vodi oddelek za upravljanje z velikimi sistemi, njegovo zanimanje pa velja agregatnemu principu v konstrukciji orodij in instrumentov, teoriji optimalnega upravljanja idr. Pričujoča knjiga je posvečena osnovnim principom kibernetike in je na eni strani znanstveno temeljita, na drugi pa dostopna in razumljiva tudi poprečnemu bralcu.

WOLFGANG ABENDROTH: SOCIALNA ZGODOVINA EVROPSKEGA DELAVSKEGA GIBANJA. CZ, Ljubljana 1971; 180 str.

Avtor razmišlja v pričujoči knjigi o celotnem razvoju delavskega gibanja od njegovih začetkov do današnjih dni. »Delavsko gibanje je bilo najprej proizvod Evrope. Zato je smiselno, da omejimo to razmišljanje na Evropo, če imamo pred očmi, da poskušajo revolucije zunaj Evrope uresničiti misli, ki izvirajo iz evropskega delavskega gibanja. Takšnemu razmišljanju naj služi pričujoče delo,« pravi avtor v predgovoru. Knjigo zaključuje pregled pomembnejše literature.

MICHAEL J. APTER: NOVA TEHNOLOGIJA IZOBRAŽEVANJA. CZ, Ljubljana 1971; 143 str.

Avtor knjige, eden vidnejših britanskih strokovnjakov, opisuje glavne smeri novih oblik pouka, učnih sredstev in pripomočkov v svetu: uporabo televizije v šoli, programirani pouk in učne stroje, pouk s pomočjo računalnika, razvoj bralnega in jezikovnega pouka ter skuša prikazati, kakšne posledice bodo imela vsa ta sredstva in metode za organizacijo šol in način vzgojno-izobraževalnega dela. Vrednost knjige dopolnjuje izčrpna bibliografija.

KOROŠKA IN KOROŠKI SLOVENC. Zbornik poljudnoznanstvenih in leposlovnih spisov. Ur. Vladimir Klemenčič (idr.). Založba Obzorja, Maribor 1971; 391 str. + 1 pril.

Najnazornejše ilustrirajo vsebino pričujoče knjige uvodne besede glavnega urednika V. Klemenčiča: »Med slovensko mladino na avstrijskem Koroškem, v Italiji in Sloveniji se stopnjuje želja po poznavanju kulturnega in zgodovinskega razvoja ter socialnoekonomskega položaja koroških Slovencev. Zato smo s sodelovanjem zgodovinarjev, slavistov, geografov, etnologov in umetnostnih zgodovinarjev ter sodelavcev drugih strok, iz avstrijske Koroške in Slovenije, zbrali dragocene prispevke, ki naj v tej knjigi osvetlijo vlogo koroških Slovencev v slovenskem kulturnem in narodnostnem razvoju.« Delo ima naslednje razdelke: 1. Geografsko-socialni del; 2. Zgodovinski del; 3. Jezikovno-leposlovnih del ter 4. Dodatek.

VARNA VOŽNJA JESENI IN POZIMI

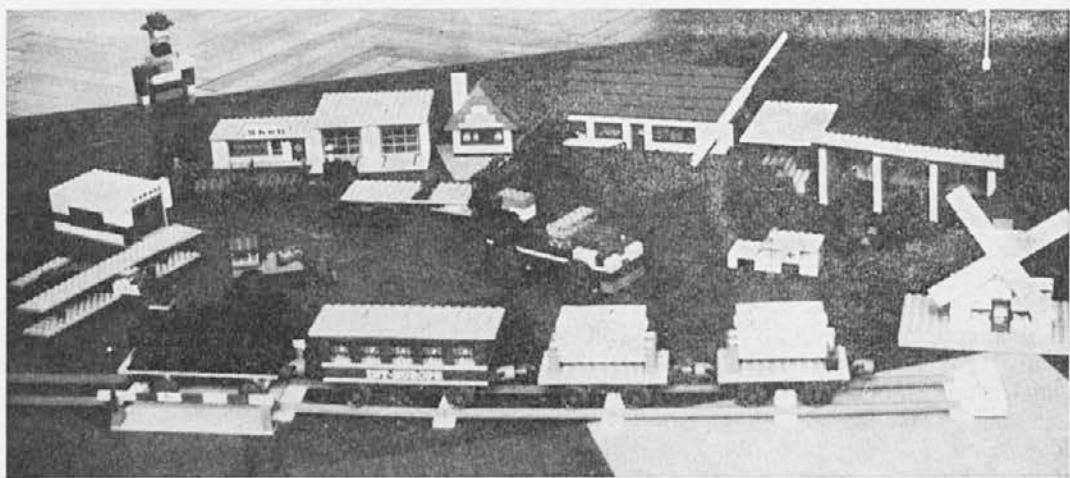
Jesenski in zimski vremenski pogoji so sovražniki varne vožnje. To so predvsem megla, poledica, dež in sneg.

ČE JE MEGLA, bomo

- zmanjšali hitrost vožnje,
- prižgali tudi podnevi luči,
- bolj pazili na prometne znake.
- Ne bomo pa prehiteli in ne ustavljali na cesti, če to ni nujno.

KADAR JE POLEDICA, bomo

- vozili z gumami, opremljenimi z žeblički ali verigami,
- pazili na večjo varnostno razdaljo in na prehode,
- vozili s hitrostjo, s katero zanesljivo pravočasno ustavimo vozilo v primeru presenečenja,

V deželi lego

— zavirali z enakomerno pojemajočo hitrostjo s postopnim prestavljanjem ročice v nižje prestave.

— Ne bomo pa prehiteli, če ni nujno, zavirali sunkovito in nenadoma spremenjali smeri vožnje.

V SNEGU bomo

- opremili vozilo z zimskimi gumami ali z verigami,
- pogosteje upravljali vozilo pri vožnji s prestavami,
- ravnali previdno z zavorami, krmilom in vplinjačem.

— Ne bomo pa vozili prehitro in ne tvegali pri prehitovanju.

ČE DEŽUJE, bomo

- zmanjšali hitrost vožnje,
- vključili brisalce za vetrobranska stekla,
- povečali varnostno razdaljo,
- v nalivu prižgali luči tudi podnevi,
- obzirni do pešcev, kolesarjev in motopedistov.
- Ne bomo pa po nepotrebnem vozili prehitro in ne prehiteli.

Komisija za vzgojo in varnost v cestnem prometu SR Slovenije

ŠPORTNE VESTI

PRVI JUGOSLOVANSKI SIMPOZIJ O TELESNI KULTURI ODRASLIH TRIM — KAJ JE TO?

Pod pokroviteljstvom predsednika sindikata Jugoslavije Dušana Petroviča-Šaneta so Partizan, Zveza sindikatov, zvezni sekretariat za narodno obrambo in zveza za telesno kulturo Jugoslavije organizirali prvi jugoslovanski simpozij o telesni kulturi kot faktorju zdravja, oddiha, delovnih in obrambnih sposobnosti odraslih državljanov. Simpozija, ki je bil od 18. do 20. novembra v Šibeniku, so se iz naše občine udeležili tudi predstavniki železarne Ravne, tovarne rezalnega orodja in Instalaterja s Prevalj, zdravstvenega doma in občinske zveze za telesno kulturo Ravne.

Za 450 udeležencev simpozija iz vse države in inozemstva je bilo v treh dneh pripravljenih 76 referatov, koreferatov in obvestil ter diskusij, od katerih so bili nekateri spremljani tudi z diapozitivi in filmi (mi smo tudi pokazali našega o letnih igrah slovenskih železarjev), vsi pa so obravnavali v glavnem samo eno vprašanje: kako zagotoviti delovnemu človeku zdravo rekreativno telesno vzgojo in ga v to vzgojo tudi vključiti. Razprave, ki so bile v večini primerov na visokem znanstvenem nivoju, so nam na eni strani prikazovale izredno slabe rezultate fizičnih zmogljivosti današnje srednje generacije pa tudi 18-letnikov, ki morajo v JLA, na drugi strani pa dokazovale, kaj za človeka prava pomeni dnevno gibanje in utrje-

vanje svojega telesa. Nad vsem izrečenim se človek res zamisli in pride do spoznanja, da je le veliko bolje za njega samega in za njegovo okolico, če se posveča telesni kulturi in športni rekreaciji kot pa udobnemu lenarjenju, ki ni nič drugega kot začetek konca.

Teško je opisati vse, kar smo na simpoziju slišali od domačih in tujih strokovnjakov, še težje pa je biti tako pameten in izdvojiti najbolj zanimiv referat ali obvestilo za ta članek. Zato bo mogoče najboljša, da se danes malo bolj podrobno seznanimo z akcijo, ki bo v kratkem sledila v naši republici in ki bo prišla (ali vsaj morala bi priti) do vsakega izmed nas in ki bi naj navdušila vsakogar, saj ni nič drugega kot koristno razvedrilo, utrjevanje in sproščenost, katere smo vsi zelo potrebni.

Mogoče ste že slišali za TRIM. Kaj je sploh to, kaj ta beseda pomeni? Seveda obstajajo za to besedo bolj določene definicije, za nas pa bo popolnoma zadostovalo, če povemo, da TRIM ali šport za vsakogar, kakor ga bomo pri nas imenovali, pomeni VSAKA VRSTA TELESNEGA URJENJA, ki prispeva k BLAGINJI in ZDRAVJU človeka.

V naši republici pripravljajo veliko akcijo, ki naj bi zajela vse ljudi in jih načrtno vključila v to dejavnost.

Vsak bo dobil lepo legitimacijo, ki jo bo izpolnil in vanjo sproti na zelo preprost način vpisoval svoje dnevne aktivnosti. Važno pri tem je samo to, da je po-

šten, da ne bo goljufal in vpisoval aktivnosti, ki jih ni izvršil. Sicer pa bo goljufal samega sebe.

V letu 1972 (od začetka do konca leta) bomo izvajali TRIM aktivnosti v prostem času in po lastni izbiri. Opraviti bomo morali najmanj 150 aktivnosti (na dan največ eno), kar z drugimi besedami pomeni, da bomo morali v enem letu vsaj 150 dni biti aktivni. In kaj pojmuje pod eno aktivnost? To so posamezne vaje in posamezne športne panoge, ki dajejo vsakomur izmed nas velike možnosti pri izbiri. Bolj konkretno pa ena aktivnost pomeni 10 minut teka ali 10 minut telovadbe doma (obe disciplini lahko vsak brez nadaljnega opravi, saj teči imamo kje, dom pa imamo tudi vsi). Če pa se nam zdi to le pretežko, se lahko odločimo za druge panoge, ki pa že zahtevajo daljše časovne norme. 20 minut bomo morali drsati, planinariti ali telovaditi na orodju za eno aktivnost. Rokomet, odbojko, namizni tenis, tenis bomo morali igrati za eno aktivnost že 30 minut, medtem ko sprehod v naravo, ribolov, balinanje itd. zahtevajo že celo uro za eno aktivnost.

Če si torej zamislimo, da predstavlja vsaka aktivnost en kvadrat (in to v resnici tudi je na hrbtni strani legitimacije) bomo morali v letu 1972 izpolniti najmanj 150 kvadratov, ker samo v tem primeru bomo dosegli normo in naš trud bo nagrajen z lepo značko in kar je najbolj važno — z dobrim počutjem.

150 aktivnosti na leto (to je minimum) pomeni 12,5 aktivnosti na mesec ali telesno urjenje približno vsak drugi dan. In kako raznoliko in pestro si lahko sami sestavimo ta urnik! Vsekakor pa bomo morali v enem mesecu najmanj 2 uri telovaditi ali 7 ur kolesariti ali se 12 ur sprehajati. Seveda pa lahko naštejemo še več tega ali onega. Verjetno pa ne bomo vsak drugi dan delali isto, ampak bomo izbirali. In tu imamo praktično neomejene možnosti. Prvi dan bomo delali na vrtu tričetrt ure, čez dva dni bomo šli za pol ure plavat in spet čez dva dni bomo šli z družino za eno uro na sprehod v naravo. Ali ne bo to lepo? Verjemite, da ne bo samo

lepo, ampak predvsem koristno. Koristno ZA VAS!

Verjetno sedaj o TRIMU že malo več veste. Bodite brez skrbi, do potankosti boste še letošnje leto zvedeli prav vse. Zato bo poleg telesnokulturnih organizacij moral skrbeti tudi sindikat in vse delov-

ne skupnosti. Od vas pričakujemo samo to, da boste sodelovali. Seveda pa bomo tudi tu potrebovali vzore in ideale (to ni nobena kitajščina), na čelu te akcije bodo morali biti razni predsedniki in vrhunski športniki v republiki in občini, pa seveda tudi direktorji in vodje v delovnih organizacijah.

TRIM — šport za vsakogar!

-ate-

ČESTITAMO, MATEVŽ!

Žirija za Bloudkove nagrade in Bloudkove plakete je sklenila, da za leto 1971 podeli Bloudkovo plaketo tudi našemu dolgoletnemu in požrtvovalnemu telesnovzgojnemu delavcu Matevžu Osojniku.

Ručnikovo

Čeprav Matevž ni neznan v našem kolektivu in tudi ne v bližnji okolici, je le prav, da o njem, zlasti pa o njegovem delu ob tem svečanem dogodku napišemo nekaj več.

Iz predloga občinske zveze za telesno kulturo Ravne lahko razberemo, da se je Matevž aktivno začel ukvarjati s telesno kulturo že kot 8-leten deček. Že leta 1927 se je vključil v predvojna telovadna društva in telovadil izmenoma pri Vzajemnosti, Sokolu in Orlu in že pred vojno postal vodnik moške dece.

Leta 1945 se je vključil v fizkulturno društvo v Mežici, kjer je slovel kot najboljši orodni telovadec. Ko se je leta 1946 preselil na Ravne, se je takoj vključil v telovadno društvo in postal načelnik društva. To funkcijo je poleg vodnika moške dece, pionirjev in članov opravljal do leta 1949. Od leta 1949 do danes je imel pri Partizanu na Ravnah naslednje funkcije: 2 leti je bil gospodar, 3 leta podnačelnik, 6 let načelnik, 5 let podpredsednik in 3 leta predsednik, sedaj pa je že drugo leto spet podpredsednik društva. Zaradi njegove dejavnosti ga lahko mirne vesti imenujemo »dušo« povojne telovadbe na Ravnah, saj je njegovo delo prežeto in tesno povezano z uspehi najstarejšega telovadnega društva na Koroškem, ki je leta 1969 slavilo svoj 50-letni jubilej.

Matevževo delo pa ni povezano samo s telovadbo na Ravnah. Kot neumornemu delavcu mu je bila ob ustanovitvi občinske zveze za telesno kulturo poverjena funkcija sekretarja, ki jo je po svojih najboljših močeh opravljal 6 let, pozneje pa prevzel strokovni odbor za telovadbo, ki ga vodi še danes.

Kot človek, ki je prežet s telesno kulturo, je bil in je še poznan in cenjen tudi izven občinskih meja, saj še vedno opravlja pomembne funkcije tudi v republiških organih. 5 let je bil član in 2 leti podnačelnik okrajne zveze Partizan Maribor, 3 leta predsednik sveta za telesno vzgojo pri bivšem okrajnem ljudskem odboru Slovenj Gradec, sedaj pa je še član IO Zveze Partizan Slovenije in član republiške strokovne komisije za medobčinske tečaje.

Kot uspešen organizator, vzgojitelj telovadcev in vodnikov ter kot vsestransko uporabljen telesnovzgojni delavec je za svoj trud in vidne uspehe do sedaj še prejel red dela s srebrnim vencem, zlato plaketo Partizana Jugoslavije, plaketo Partizana Slovenije ter več plaket, diplom in priznanj drugih družbenopolitičnih organizacij.

Ko Matevžu k Bloudkovi plaketi še enkrat iz vsega srca iskreno čestitamo, si tudi želimo, da bi še naprej aktivno delal za razvoj telesne kulture na Koroškem.

Jože Šater

KEGLJANJE

Mladinci

Navzlic težki situaciji, v kateri se nahaja kegljaški klub Fužinar, saj je praktično pričel novo sezono brez zadostnega treninga, so mladinci dokaj uspešno štartali na podzveznem prvenstvu v parih. Prvenstvo mladinskih parov je bilo na slovenjegraškem avtomatičnem kegljišču. Fužinarja so zastopali trije pari, ki so se presenetljivo dobro odrezali. Osvojili so drugo, peto in

sedmo mesto. Prvo mesto je pripadlo paru Branika v postavi Krivič—Lažič 1647 lesov, drugi par Fužinar Gorišek — Havle J. 1607, tretje in četrto mesto je pripadlo paroma z enakim številom podrhtih kegljev, KK Radenci 1607 in KK Braniku 1607, s tem da je imel naš par boljše čiščenje, peto mesto KK Fužinar Lužnic — Sagernik 1593. Nastopalo je devet parov. Čestitamo!

Člani

Na podzveznem prvenstvu za člane v borbenih partijah v Mariboru so presenetljivo dobro opravili svojo nalogo člani A ekipe z osvojitvijo drugega mesta. V izredno močni konkurenci je uspel mariborski Konstruktor premagati vse svoje tekmece z rezultatom 942 podrhtih kegljev, drugi KK Fužinar 917 lesov, tretji Branik 908, četrty Slov. Gradec 833 itd. Pravico nastopa na republiškem prvenstvu v Kranju si je priborilo prvih šest uvrščenih ekip.

Preteklo soboto in nedeljo je bilo republiško prvenstvo v borbenih partijah na kegljišču Triglava v Kranju. Nastopala so vsa najboljša moštva Slovenije, izbranih je bilo 32 ekip iz predhodnih podzveznih prvenstev. V vrhu so se stalno menjavali vodilni klubi, dokler ni nastopil domačin KK Triglav, ki je dokončno in zaslužno osvojil naslov republiškega prvaka s fantastično visokim rezultatom 1018 (514 + 504) podrhtih kegljev. Vrstni red pa je naslednji: 1. Triglav 1018, 2. Novo mesto 943, 3. Gradis 940, 11. Fužinar 874. itd.

Tradicionalni troboj carina, dimnikarji, milica

Letos so že tretjič po vrsti tekmovali cariniki, dimnikarji ter ljudska milica v treh športnih panogah: streljanju z zračno puško, kegljanju in šahu. Svoje tretje tekmovalje so posvetili 28. obletnici nove Jugoslavije in s tem dostojno počastili 29. november.

V streljanju z zračno puško so tekmovali na strelišču DTK. Po pričakovanju so bili tudi tokrat najboljši strelci pripadniki milice, ki so s 538 krogi komaj premagali carinike, ki so bili le za tri kroge slabši, medtem ko so dimnikarji nastreljali le 480 krogov. Od posameznikov je bil najboljši strelca Viktor Ramšak (milica) 145 krogov, drugi Pavle Zdravec (carina) 142, tretji Drago Ognjanovič (carina) 138. S tem so si priborili miličniki pet dragoce-nih točk, cariniki tri in dimnikarji eno.

Kegljali so v Slovenj Gradcu na avtomatičnem kegljišču v vsaki ekipi po štirje kegljači v disciplini 4 × 50 lučajev mešana. Zelo ogorčena borba je potekala med lanskimi zmagovalci dimnikarji in milico. Vse do poslednjih lučajev se ni vedelo, kdo bo zmagovalac troboja in kdo vice šampion. Končno je zmanjkalo moči mlademu Gorišku in tako se je nagnila zmaga k miličnikom, ki so podrli 703 keglje, dimnikarji pa 694, medtem ko so se morali cariniki zadovoljiti s 603 podrhtimi keglji. Najboljši posameznik je bil Klemen Jože (dimnikarji) z 206 keglji, drugi Viktor Ramšak 191, tretji Horvat Franc 181 itd. Tudi v kegljanju so si pripadniki milice priborili 5 točk, dimnikarji tri in cariniki eno.

Nadaljevanje in zaključek troboja je potekal za šahovskimi deskami na Rimskem

vrelcu. Glavna favorita sta bili moštvi carinikov in dimnikarjev. Zmagali so cariniki, ki so nabrali 10 točk, drugi dimnikarji 9 in milica 5 točk. Med posamezniki so bili najuspešnejši: Stumberger (dimnikarji) s 4 točkami, kolikor sta jih dosegla tudi Ivan Duft (carina) in Petkovič (dimnikarji).

V šahu so si priborili cariniki 5 točk, dimnikarji 3 ter milica eno točko.

V skupnem seštevku so zbrali pripadniki milice 11 točk, cariniki 9 ter dimnikarji 7 točk. Prehodni pokal je prejela ekipa milice, najboljši posamezniki pa lepe knjižne nagrade.

Vsem zmagovalcem naše iskrene čestitke, organizatorjem pa vsa priznanja.

H. O.

IZ DEJAVNOSTI SINDIKALNE PODRUŽNICE VALJARNE

Odbor sindikalne podružnice valjarne je dne 12. novembra 1971 organiziral šahovsko simultanko, ki jo je odigral inž. Žunec z desetimi člani podružnice. Inž. Žunec je zmagal s 6,5 : 3,5. Premagali so ga Jesenek, Verovnik in Cvetkovič, remiziral pa je Kert.

Odbor meni, da bi podobna srečanja bilo treba organizirati večkrat, posebej v zimskem času, ko je manj možnosti za športne in rekreacijske prireditve zunaj.

G. J.

Prvomajsko taborjenje

Kadarkoli sem med taborniki, se vedno rad spominjam lepih trenutkov, ki sem jih doživel na prvomajskem taborjenju l. 1961. Takrat sem bil član Malgajevega voda, ki ga je vodil Ivan Novšek. Vod je štel 14 mladincev. Tega leta se je taborniško življenje na Ravnah šele začelo, dotacij ni bilo in člani smo vsak izlet in taborjenje plačali sami.

Ker je bil tistega leta april zelo sončen, je tudi po planinah sneg naglo skopnel in smo se za prvi maj vsi nadejali prijetnega taborjenja. Nekaj dni pred odhodom smo si uredili vse potrebno. Šotore smo si izposodili od mežiških tabornikov, ker svojih še nismo imeli. Naša predhodnica je v bližini Ribniške koče na Pohorju postavila šotore in pri okoliških kmetih nakupila hrane za našo kuhinjo.

Vsi smo nestrpnost čakali dan odhoda. Ko pa smo v Podvelki izstopili iz prenatrpanega vagona, nas je razočaral pogled na Pohorje, zavito v težke svinčene oblake, ki nam niso kaj prida obetali. V upanju, da se bo vreme le izboljšalo, smo se odcajzili z avtobusom po luknjasti cesti do Ribnice, od tam pa peš proti Ribniški ko-

či. Že pri koči na Plesniku pa je pričelo rosi. Kmalu se je stemnilo, dež se je spremenil v ploho in še veter je pribučal s Pohorja, tako da smo se le s težavo prebijali naprej.

Pozno zvečer smo mokri ko cucky prišli do Ribniške koče, kjer smo se nameravali okrepiti in pogreti. Toda koča je bila temna in tiha, vse v njej je že spalo. Tako smo se pač morali napotiti proti našemu taboru, ki je stal na jasi, obkroženi s smrekami, nedaleč od koče. Ob prihodu so nas pozdravili člani naše predhodnice, ki so varovali naš tabor. Ob žepnih svetilkah smo se končno le okrepčali s toplim čajem iz termovke, pripravljene za nas. Nasmejali smo se dogodivščini prejšnjega večera, ko je naš tovariš zaslišal neko loma-stenje ter dvignil preplah, misleč, da se bliža pohorski medved, bila pa je le krava, ki je hotela poskusiti kvaliteto naših šotorov.

Dobre volje smo se spravili k počitku. Prebudil me je mraz, ki me je pričel ščipati skozi obe odeji. Ker mi je skozi streho začelo še kapljati na nos, sem svoje ležišče premaknil bliže k tovarišu. Komaj

Ko listje odpada

Zasedeno

sem malo zadremal, pa me je prebudil tovariš, ki je pričel glasno tarnati, ker ga je zaradi mraza prijel krč v stegnih.

Mraz je vse huje pritiskal v šotor, zato nama ni preostalo drugega, kot da sva z masažo in šklepetanjem zob dočakala jutro. Obstrmel sem, ko sem videl, da je sleme šotora upognjeno. Da bi stvar popravil, sem stopil na prosto in z velikim začudenjem zagledal sneg, ki je že precej zamelet šotore ter še naprej naletaval v velikih kosmih. Na srečo vrvice napenjalke niso popustile, zato sem z golimi rokami skidal sneg s šotora. Ko sem se skobacal nazaj, sem zagledal tovariše, ki so s kislimi obrazi nergali, češ vrag naj vzame to vreme s taborjenjem vred.

Po kratkem pomenku sem se odločil, da bom šel v kočjo naročit čaj in zajtrk za ves vod. Toda z naročilom ni bilo nič. V močnem snežnem metežu in megli kočje nisem našel, zato sem takoj odšel nazaj in glej ga zlomka, tudi pot do tabora sem zgrešil. Ves upehan sem blodil in gazil sneg ter poskusil priklicati tovariše v taboru, vendar zaradi močnega vetra, ki mi je pihal v obraz, nisem mogel niti glasu spraviti iz sebe.

Po mučni hoji sem čez čas zopet prišel na isti kraj, kjer sem bil pred nekaj minutami, pa sem se domislil taborniške večšine: po drevju sem pričel lomiti vejice in jih zatikati po svoji poti, da bi vsaj vedel, kod sem prej hodil. Naenkrat se mi je noga zataknila, zviška sem telebnil v sneg in glej ga zlomka — pred nosom mi je stal šotor.

Takoj sem zlezal vanj in ugledal tovariše, ki so vsi prezeblili buljili vame ter me vprašali, kod sem hodil tako dolgo, saj me ni bilo debelo uro, čeprav je do kočje samo tri minute. Ko sem jim ves izmučen priznal, da sem se izgubil v snežnem metežu, se niso mogli načuditi, kako sem sploh prišel nazaj. Slednjič sem jim razložil svojo pustolovščino, nazadnje pa še dodal, da sem vsega sit in da grem domov.

Takrat me je vodnik Novšek pokaral, češ kakšen tabornik pa sem, da se vsega takoj ustrašim. Kaj sem hotel, požrl sem

zbadljivko in čakal s tovariši vred, da se bo vreme izboljšalo.

Čez čas se je gosta megla le nekoliko dvignila in tudi sneg je naletaval redkeje, zato smo se vsi premraženi odločili, da gremo v kočjo na zajtrk. Še preden sem stopil v kočjo, sem malo pred vrati zagledal svoje sledove, ki jih sneg in veter še nista zabrisala. Ves besen sem odkril, da sem bil prejle tik pri koči, pa je zaradi goste megle nisem videl, čeprav bi se skoraj zaletel vanjo.

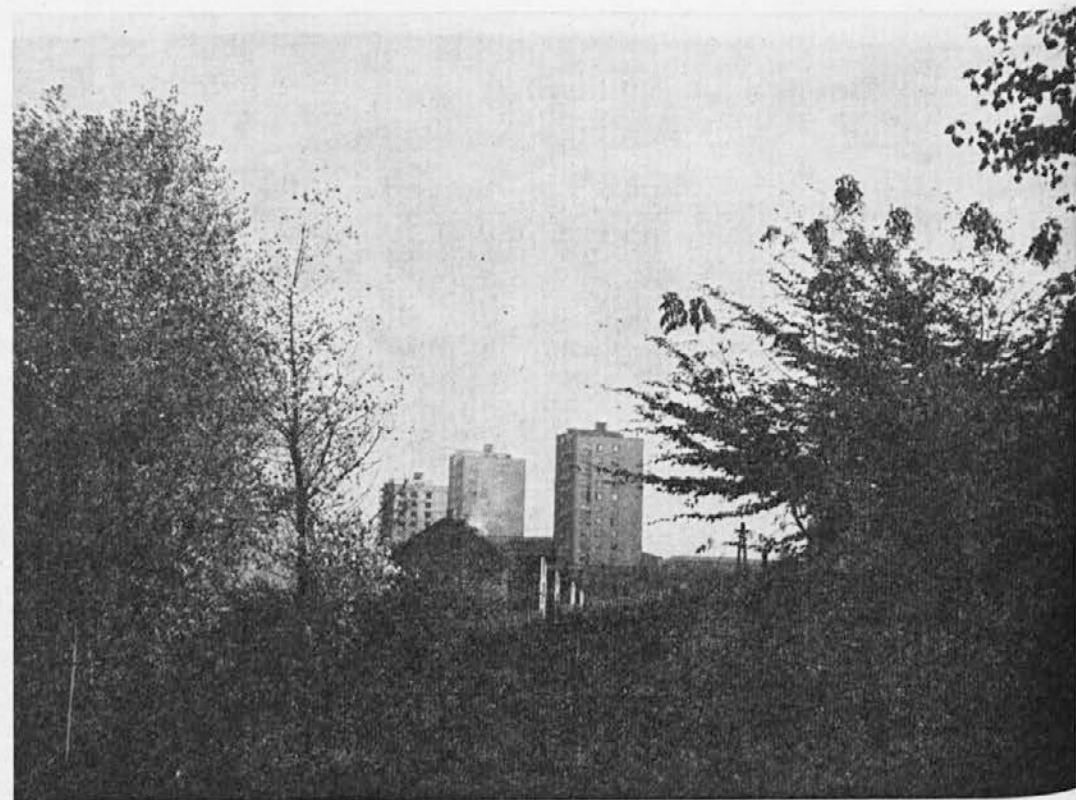
Po zajtrku smo se ob topli peči končno le pogreli in posušili, zunaj pa je veter še naprej vrtinčil snežinke. Čas smo si krajšali s taborniškimi igrami in gledanjem televizijskega programa, kajti na koči so imeli televizor, kar je bilo takrat še redkost.

Zaradi slabega vremena smo prespali kar v koči. Dan pred odhodom se je vreme le izboljšalo, tako da smo lahko izvajali taborniški program na prostem, dekleta, ki so bila z nami, pa so nam pripravila tople jedi.

Na dan odhoda je posijalo sonce in obetalo tople dneve, zato je marsikateri preklinjal nagajivo vreme, ki nas je prikrajšalo za prijetne urice v naravi. Poslovnili smo se torej od pohorskih gozdov, bogatejši za izkušnjo, in odšli proti Ribnici, kjer sem doživel novo neprijetno dogodivščino.

Zalo dekle sem namreč vprašal, kdaj pelje avtobus v Podvelko, to pa ni bilo vseh kmečkemu fantu, ki je prišel iz bližnje hiše, misleč, da hočem s prijaznim nasmehom osvojiti deklo. Razkoračil se je pred menoj ko petelin in revsnil vame, naj pustim njegovo deklo pri miru.

Vsa moja dopovedovanja, da nimam slabih namenov, če vprašam za vozni red, so bila zaman. Ogorčeni fant bi me bil skoraj povabil na dvoboj, vendar sta mu to odsvetovala dva moja tovariša, ki sta prišla za menoj in me rešila iz te neprijetne zadevščine.

Večer

Končno nas je avtobus le odpeljal iz Ribnice do Podvelke, kjer sem skozi okna vagona preletel z očmi temne vrhove Pohorja ter si rekel, da je bilo kljub vsem težavam to prvomajsko taborjenje vendarle lepo doživetje.

Karlo Krevh

LUKANOV FRANC

Že precej časa smo vedeli, da s teboj ni vse v redu, da te močno daje skrita zahrbtna bolezen. Tudi tvoj obraz nam je zadnje čase to potrjeval, toda volja do zdravljenja in življenja, tvoj življenjski optimizem sta bila v srečanju s teboj tako močna, da so izginili vsi dvomi in prikrit strah, ki so glodali v nas. Zatrjevali smo si, da strah vendarle ni tako hud, kot smo mislili.

Žal pa so se naše slutnje, dragi Franc, le prehitro uresničile. Kruta bolezen je slavila zmago ravno tedaj, ko si šel v zdravilišče, da bi si povrnil zdravje in življenjske moči. Mrtev si se vrnil v svoje ljubljene Kotlje, pod svojo košato, vse življenje ljubljeno Uršljo goro. In danes si nas povabil na poslednji obisk, na zadnje, najtežje slovo. Tvoje življenje, Franc, je bilo pravo, tipično življenje našega malega in pridnega hotuljskega človeka.

Rodil si se v Podgori v Pavšerjevi-Lukanovi bajti, ki je dobila ime po tvojemu očetu Lukanu, ki jo je postavil. Po očetu in po bajti smo te imenovali Lukanov Franc — to ni bilo slabo, ni bilo zasmehovanje, bila je ljubezen, zakaj pravi Hotuljci, pravi Korošci, kličejo tako le tiste, ki ga imajo radi in ki jim je pri srcu.

In tebe, dragi Franc, smo imeli radi. Tvoje življenje je bilo življenje malega človeka — delavca. Od zgodnje mladosti si šel skozi vse faze takega življenja, bil si pastir, nato hlapec od Lužnika do Šrot-

nekarja, vmes pa dninar-taberkar in gozdni delavec — cimperman. Nobene košnje na kmetijah po Podgori ni bilo brez tebe, pa tudi nobene steljeraje ne. Vojsko si služil v Skopju, v daljni Makedoniji. Vmes je bila brezposelnost in vse številne orožne vaje proti koncu stare Jugoslavije. Tudi aprilsko vojno 1941 in konec stare Jugoslavije si dočakal v vojaški suknji, kajti za take siromake, kot si bil takrat ti, ni bilo nobene oprostivte. Nato je prišla NOB in tvoj prispevek k njej. Po osvoboditvi pa

delo v železarni Ravne skoraj do konca tvojega življenja.

Dragi Lukanov Franc, tvoje življenje človeka, delavca je bilo sicer skromno, odrekanja polno, bilo je pa tudi bogato, kajti poleg dela si našel vedno čas za druge stvari, vsa leta si bil zvest član GD, sodeloval si pri igrah, strelcih in podobnih rečeh še v stari Jugoslaviji. Še kot hlapec si se poročil in vzgojil številno in pošteno družino. Bilo je 7 otrok, skrbi in težav pa veliko. Po vojni si spet delal v železarni, bil pa si tudi zvest član SZDL, GD in PD. Vmes pa si skozi vse svoje življenje vedno rad vsakomur, ki te je česa prosil, po svojih močeh pomagal. To najbolj vemo mi, tvoji sosedje, zato se ti za to tvojo lastnost najlepše zahvaljujemo.

Dovoli, da sedaj ob grobu povem in se ti zahvalim še za eno prelepo lastnost, ki si jo imel, lastnost, ki naj bi bila nam in našim otrokom za vzgled. To je bila, dragi Franci, tvoja velika ljubezen do naših slovenskih planin, posebno do naše Uršlje gore. Po trikrat na teden si bil na njenem vrhu ter si se opajal s prelepim razgledom na svojo Podgoro in Kotlje ter našo prelepo bližnjo in daljno deželo.

Kdor tako ljubi planine in naravo, kot si jih ljubil ti, je resnično dober človek in tak si bil ti.

Zdaj pod kotuljsko boš lipo počival, vetrič hladni ti z Uršlje gore bo pihljaj prinašal pozdrave ti daljne — na grob ti bo uršeljce zasjal.

Rok Gorenšek

DELOVNE NEZGODE V NOVEMBRU

1971

Marija Pandev, mehanska obdelovalnica — pri nameščanju odkovka z demagom na žago za hladno rezanje jo je stisnilo za sredinec desne roke.

Mato Maras, čistilnica — pri obračanju odlitka na delovni mizi mu je ta poškodoval mezinec na desni roki.

Matevž Pungartnik, mehanska obdelava — pri merjenju izvrtine s kalibrom je zadel s kazalcem desne roke ob vrtečo se brusilno ploščo in si ga obrusil.

Franc Špan, čistilnica — pri razkladanju litine so mu žerjavne klešče stisnile palec leve roke.

Drago Janet, topilnica II — pri pihanju kisika v elektro obločno peč mu je brizgnilo tekoče jeklo za rokavice in ga opeklo.

Stanko Kordež, kovačnica — pri izvlačevanju ingota iz peči mu je vroča škaja padla za zaščitne čevlje in ga opekla.

Milan Rožanc, valjarna — z vagončka, na katerem so bili vroči obruski, so se ti vsuli in mu pri tem padli za čevelj in ga opekli.

Silvo Senovršnik, čistilnica — pri jemanju ulitka iz zaboja se mu je drugi zrušil in mu poškodoval kazalec leve roke.

Marjan Pečnik, mehanska obdelava — pri struženju mu je padel tujek s strani očal v oko.

Silvester Skuk, TKR — pri rezanju ločilne palice mu je odrezani del padel na nart desne noge.

Alojz Herman, mehanska obdelava — pri udarcu kladiva na sekač se je od kladiva odkrnil drobec in se mu zapičil v kazalec leve roke.

Ivan Božič, čistilnica — pri nakladanju ulitkov v zaboj si je poškodoval mezinec na roki.

Na dvorišču

Štefan Čebulj, livarna — pri dvigovanju ulitkov form s pomočjo 20-tonskega električnega mostnega žerjava ga je stisnilo za komolec in podlahtnico desne roke.

Da bo mošt

26. 11. 1971 d.

NOVEMBRA SO NASTOPILI DELOVNO
RAZMERJE

Ramšak Vinko — KV, Aleško Štefan — NK, Božič Marko — NK, Čebul Jurij — NK, Verovnik Rudolf-Franc — SS, Kumer Franc — KV, Saberčnik Martin — NK, Rastočnik Janez — NK, Štruc Alojz II. — NK, Flis Iztok — NK, Vivod Branko — PK, Kranjc Srečko — KV, Kotnik Rudolf — NK, Mihelič Alojz — KV, Emeršič Anton — PK, Delalut Darinka — VSS, Koren Ivan, inž. str. — VSS, Vodeb Dušan, inž. str. — VSS, Zabel Franc — KV, Sajevec Rupert — KV, Abraham Stanislav — NK, Gomboc Emil — KV, Buhvald Jože III. — PK, Nemčič Andrej — PK, Pečovnik Ivan II. — NK, Obreza Viktor II. — NK, Šuler Anton II. — PK, Štruc Milan — NK, Brodnik Stanislav II. — PK, Jamnik Andrej — PK, Kozamurnik Rudolf — NK, Fišer Ivan — NK, Cigale Ivan, dipl. inž. — VS, Prole Stevan — KV, Kresnik Ferdo — NK, Sedar Milan — NK, Perše Luka — PK, Penec Jože — PK, Pšeničnik Rudolf I. — KV, Levar Silvo — KV, Štuk Franc — NK.

NOVEMBRA SO ODŠLI IZ PODJETJA

Kumprej Štefan II. — NK, Poberžnik Drago — NK, Lampret Slavko II. — PK, Stermec Franc — PK, Jamnikar Franc — NK, Kristan Franc — PK, Robač Štefan — KV, Brodnik Helga — NSS, Krivec Anton III. — NK, Čižič Ivan — NK, Radin Branimir — SS, Uršej Jože — KV, Haule Franc — KV, Sušec Jože — PK, Uršič Alojz — VK, Špesni Martin — NK, Valenti Marjan — SS, Krevh Adolf — KV, Kos Rudolf — NK, Pasarič Josip — NK, Tavzel Anton — KV, Skarlovnik Viktor — NK, Krivograd Drago — PK, Rosc Alojz — PK, Senica Marjan, dipl. inž. — VS, Sušec Anton — VK, Grobelnik Franc III. — KV, Škratek Stanko — NK, Stoviček Karel — SS, Ketiš Avgust — PK, Svetec Jožef — PK, Žibret Stanko — KV, Jurčič Leopold — PK, Mori Stanislav II. — PK, Berložnik Miroslav — PK, Pavlič Franc III. — PK, Lahovnik Ivan II. — KV.

Tam okoli leške kapele

Foto: Broman

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moža in očeta Franca Krofa se iskreno in toplo zahvaljujem za sočustvovanje vsem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti in darovali vence. Iskrena hvala sosedom, sodelavcem livarne, sindikalni podružnici železarne Ravne, godbi za žalostinke in tov. Kosu za poslovilne besede.

Žalujoča žena z otroki

ZAHVALA

Dva meseca je bila pri nas na praksi skupina 8 delavcev iz železarne Skopje, obrata elektrojeklarne. Potem ko so se seznanili s podjetjem v celoti, so delali vseskozi v novi topilnici in veliko pridobili. Ob slovesu se je v imenu vseh železarnjancev javno zahvaliti za topel sprejem in iskrene tovariške odnose vsem našim sodelavcem

Nebojša Jovanović

HUMOR

Celo to

Ženitovanjski posrednik Rosenkranz je neko svojo stranko seznanil z gospo, ki je imela več telesnih hib. Ko je kandidat za poroko to videl, je tiho rekel Rosenkranzu:

»Te ne vzamem, saj ima grbo in škili!«
Nato Rosenkranz:

»Kar govorite glasno — saj sliši tudi ne.«

Vprašalnik

Priimek: Knorke

Ime: Egon

Spol: V redu

Poklic: Berlinčan

Blagajničarke

Vedno znova beremo o lopovskih blagajnikih, o blagajničarkah pa nikoli nič. Kako to? Menda zato, ker večinoma ne po- bašejo samo denarja, ampak tudi šefa...

Naši
upokojenci

Franc Haule, rojen 29. oktobra 1914, v železarni od 27. februarja 1939, nazadnje v špediciji kot prevzemnik. Star. upokojen 10. novembra 1971

Franc Kristan, rojen 14. novembra 1912, v železarni od 5. maja 1951, nazadnje v PDJ kot preddelavec dostave materiala v topilnico. Starostno upokojen 1. novembra 1971

Alojz Uršič, rojen 15. septembra 1919, v železarni od 1. maja 1949 v livarni, nazadnje kot izmenjski delovodja strojne kaluparnice. Invalidsko upokojen 10. novembra 1971

Ivan Lahovnik, rojen 30. avgusta 1928, v železarni od 3. avgusta 1953, nazadnje v čistilnici kot elektrovarilec. Invalidsko upokojen 22. novembra 1971

IZREKI

Zakonski mož je prijetno pohištvo, če ne stoji zmeraj na istem prostoru.

Wollstone Craft

Deček vzame, deklica izmakne.

Henschel

Ni moža, ki si kdaj ne bi pustil natvesti pravljice.

Schelling

Često se je ljubice težje znebiti, kot jo osvojiti.

de Lenclos